

ΔΑΦΝΗ Η

Προσφορά αγάπης στον τόπο που μας γέννησε Έτος 15^ο Τεύχος 28^ο Απρίλιος 2013

Άγιος Ιωάννης Κυδιάντας

Ο υπέρ-αιωνόβιος πρίνος στον περίβολο του Ναού.

Στη σκιά του, δυο ξεχωριστοί Χιώτες, φίλοι και συνεργάτες.

Ο Καπετάν Μιχάλης Καριάμης που αναλίσκεται για την ανάδειξή του
και ο Γιώργης Μπαχάς, Εκδότης-Διευθυντής του περιοδικού «NEMECIS».

(Διαβάσετε στη σελίδα 18)

Ρόμβος, με ρέμβη και μέθη

Είμαστε αστείοι σαν τους σοβαρούς,
σαν τους ανίδεους σπουδαίοι.
Όταν μας λένε «καλημέρα»,
ο ροδισμένος ήλιος
δεν ανατέλλει στον Λυκαβηττό...
Είναι τ' ολόγιομο φεγγάρι.
Κι ακόμα κάτι, κάτι τις,
μια λεπτομέρεια μικρή,
το βουναλάκι λέγεται Υμηττός.

Ύστερα αδιάντροπα μας λένε...
πως έχουν οι Λαοί πολιτικούς
κι αν είναι δυνατόν...
όλοι οι πολιτικάντηδες Λαό.

Έργο βαρύ

Να κάνω όσα κανείς δεν έκανε.
Όσα κανείς δεν μπόρεσε να πει, να πω.
Ο λόγος μου στην πράξη καθαγιάζεται
κι έργο βαρύ ο λόγος που θα πω...
«Υπάρχει θάνατος και ζει ο Θεός».

Εγώ κι απέραντη μια χώρα» Γεώργιος Διλμπόης

**Πολιτιστικός, Επιμορφωτικός, Εκδοτικός
Οργανισμός Δαφνώνα Χίου**

Περιοδικό
ΔΑΦΝΗ

Αστική
Μη Κερδοσκοπική Εταιρία
*

Τεύχος 28, Απρίλιος 2013
*

ISSN: 1108-9016
*

<http://www.dafninet.gr/>

E-mail: info@dafninet.gr
*

Υπεύθυνος έκδοσης,
σύνταξη, σελιδοποίηση,
εκτύπωση, επικοινωνία, Copyright,
Βαγγέλης Ρουφάκης
Δαφνώνας, Χίος 82100
*

Τηλέφωνο: 2271 078353

Κινητό: 6942 026026

E-mail: vroufak@otenet.gr

Ο Σώφηρος

ή γνώση πικρή από είκοσι συνειδητά χρόνια

Αν γεννηθεί στην Ελλάδα σήμερα ένας Όμηρος, εξ αιτίας των τρανταχτών κριτικών μας, θα μείνομε φτωχοί.
Αν γεννηθεί στην Ελλάδα σήμερα ένας Αισχύλος, εξ αιτίας (μόνον;) των θιασαρχών, θα μείνομε χωρίς μηνύματα.
Αν γεννηθεί στην Ελλάδα σήμερα ένας Φειδίας, εξ αιτίας ελλείψεως των τριών ΜΜΜ, ο Πραξιτέλης διέθετε το ένα, θα γίνει διαφημιστής σοκολατοποιίας.
Αν γεννηθεί στην Ελλάδα σήμερα ένας Περικλής, εξ αιτίας διεθνούς πολιτικής, θα γίνει πρόεδρος κοινότητας.
Αν γεννηθεί στην Ελλάδα σήμερα ένας Μνησικλής, εξ αιτίας της άδειας εξασκήσεως επαγγέλματος, θα γίνει μπουλτοζιέρης.

Και τα λοιπά και τα λοιπά και τα λοιπά... Χαίρε ω χαίρε Ελευθεριά! Διονύσιος Σολωμός ο Αρεοπαγίτης, ο αφελής.

Η Κερουσία

ή τυφλώθηκε σαν έμαθε πως καταργήσανε την άνοιξη.

Κόρες που επήρατε νερό στη βρύση με φεγγάρι,
τα γέλια σας γητέψανε στον ύπνο παλληκάρι.

Προχτές κατέβηκαν ξωθιές στου πλάτανου τα κλώνια,
λαλούσαν κι αντιλέγανε σαν της νυχτιάς τ' αηδόνια.
Κρεμάσαν στ' αργυρά κλαδιά και στα σμαράγδια φύλλα,
τις φορεσιές που τ' ουρανού κομμάτια ήταν και ξόμπλια
είχαν απ' τον ορίζοντα τις πρωινές ακρούλες.
Έπαιξαν κι ύστερα δροσιά κρυστάλλινη στα μπράτσα,
να δροσιστούν ραντίσανε τα μαρμαρένια στήθια.
Λούστηκαν μέσα στο νερό, που έλαμπε στο σκοτάδι
κι απέ στη χλόη κυλίστηκαν ωραίες, γυμνές σαν άνθη.

Και την αυγή σαν αετός, αστέρι από τα μάκρη,
λες και δρασκελίζε τη γη, στ' άλογο καβαλάρης
πέζεψε ο νιος κι ήρθε σιμά να πει απ' το κεχριμπάρι.
Τ' άλογο χιλμίντρησε και ξύπνησαν οι κόρες.
Σαν είδαν άντρα ορμήσανε τα ρούχα τους ν' αρπάξουν.
Φωνές γλυκειές, τρόμου φωνές και σάστισμα και βιάση.
Ο πλάτανος εσειστήκε, ρίγησε από τα βάρη,
τόσες ξανθιές που κούρνιαζαν γλυκά στην αγκαλιά του.
Έσκυψε ο νιός να πει νερό που κύλαε μεσ' τα χόρτα
και τότες είδε στα κλαδιά τα μάτια τους αστέρια,
είδε τα μπράτσα, τα λαιμά, τα πόδια τους τα ωραία
κι έχασε ο νιός τα λογικά κι έχασε τη λαλιά του.

Κόρες που επήρατε νερό στη βρύση με φεγγάρι
τα γέλια σας ξυπνήσανε στον ύπνο παλληκάρι.
Σας είδε και ξανάρθανε τα γέλια στα φιλιά του.

«Ο Επαρχιώτης»

Γεώργιος Διλμπόης

Ήλθε και πάλι η άνοιξη. Για πολλοστή φορά σε μας τους μεγαλύτερους, αλλά πώς να το κάνουμε; Άνοιξη είναι και την περιμένουμε παρ' ότι μας φορτώνει στην πλάτη έναν ακόμη χρόνο. Και τελευταία με τόσα που μας φόρτωσαν στην πλάτη οι ανεύθυνοι ηγετίσκοι μας, το λιγότερο που μας νοιάζει είναι ο χρόνος που έτσι κι αλλιώς κυλάει σαν το νερό στο αυλάκι...

Άνοιξη λοιπόν και η χιώτικη φύση αναγεννιέται πάλι, πλημμυρίζοντας μυρουδιές κι αρώματα τον αέρα και σέρνοντάς τα μεσοπέλαγα, όπου περνούν κάθε λογής πλεύμενα, συγκινεί χαρίζοντάς τα, δικούς μας και ξένους.

Η φονική πυρκαγιά του περασμένου καλοκαιριού και η αλλοπρόσαλλοι χειρισμοί των κατά νόμο υπευθύνων, μαύρισαν εκτός από το μισό νησί και την καρδιά του κάθε ευαίσθητου Χιώτη. Ελπίζουμε πως προχωρώντας η άρτι αφιχθείσα Άνοιξη, θα γιατρέψει πολλές απ' τις πληγές, αφού η θεά φύση ακολουθεί το δικό της τρόπο αναγέννησης. Άλλωστε, όπως είχα πει και το καλοκαίρι, μετά την καταστροφή, η Χίος και καμένη, παραμένει πανέμορφη...

Ας αφήσουμε λοιπόν πίσω τις πίκρες και τα παράπονα που δεν αλλάζουν την κατάσταση κι ας βγούμε στα χωράφια, στις εξοχές μας που δεν είναι σε καμιά περίπτωση μακριά, όπου κι αν κατοικούμε κι ας απολαύσουμε τα δώρα που πλούσια μας χάρισε ο ευλογημένος αυτός τόπος.

Λίγα βλαστάρια της εποχής, πολλά αγριολούλουδα, οι χιώτικες λαλάδες μπορεί να τελειώνουν, αλλά οι σπάρτοι οργιάζουν. Όλα είναι ανθισμένα, στα βουνά και στα χωράφια.

Ο Απρίλης είναι ωραίος μήνας. Κι αν την Πρωτομαγιά είναι Μεγαλοβδομάδα, ακολουθεί το ξεχωριστό, το ελληνικό Πάσχα, που είναι φέτος στις 5 Μαΐου. Ο καιρός θα είναι πιστεύω, λό-

γω εποχής καλός και παρά την οικονομική κρίση, θα βρεθούν κάποια κρεατικά και μερικά λίτρα κρασί για να στήσουμε όμορφη παρέα με συγγενείς και φίλους και να γλεντήσουμε όπως μόνο εμείς ξέρουμε, να ψιλοζαλιστούμε, να ξεχάσουμε τις στεναχώριες μας και... να σκάσουμε τους εχθρούς μας. Κουράγιο λοιπόν αδέρφια. Έχουμε περάσει και χειρότερα.

Ας ρίζουμε τώρα μια ματιά στη «Δάφνη», που κρατάτε στα χέρια σας.

Εξώφυλλο λοιπόν απ' τον Άγιο Γιάννη στην Κυδιάντα και τον τεράστιο πρίνο, που όπως η ελιά Liverani, ο δρυς του Ορφανίδη κι άλλα, χάρη στην αδιαφορία των υπευθύνων παραμένουν αναξιοποίητα. Οπισθόφυλλο, άποψη της Λαγκάδας από ψηλά.

Ποιήματα, τα περισσότερα του Γεώργη Διλήμψη, τιμής ένεκεν, ένα δημοτικό και δύο για τη φωτιά που έγραψαν η Γεωργία Σ. Μανέ και ο Ιάσοντας Ευαγγέλου.

Η Δρ Αθηνά Ζαχαρού-Λουτράρη, παρουσιάζει το Βασιλειώνικο στα 1894, από χειρό-

γραφο της συλλογής του Κων. Κανελλάκη. Ακολουθούν η «Μεμβράνα Λέοντος του Σοφού» από τον Μιχάλη Καριάμη, ο «Άγιος Γιώργης ο Κουδουνάς στην Πρίγκηπο» του Γιώργου Ν. Μπαχά Εκδότη-Διευθυντή του Περιοδικού NEMECIS και «Η τόλμη Ιωσήφ του από Αριμαθαίας» κήρυγμα του Εθνομάρτυρα Χρυσοστόμου Σμύρνης το 1912. «Οι γειτόνισσες» του Πέτρου Ι. Μαρτάκη, πολλές φωτογραφίες του Δαφνώνα, «Η μεγάλη αδιαντροπιά της κοινωνίας» του Αντώνη Τενέδιου, «Ο ακρωτηριασμένος πρίνος» του Μιχάλη Καριάμη, γεγονότα του Απρίλη που μας σημάδεψαν, επιστολές αναγνωστών, το αρχείο μου και το διήγημα του Φάνη Φαντέμη, «Αγνούσα».

Καλή ανάγνωση και... χαμογελάτε.

Βαγγέλης Ρουφάκης

Euroclassica-Ομηρική Ακαδημία

Ευχαρίστως αναγγέλλουμε ότι θα λάβουν χώρα για δέκατη έβδομη συνεχή χρονιά οι εργασίες της Euroclassica-Ομηρικής Ακαδημίας, η οποία τελεί πάντοτε υπό την αιγίδα του Προέδρου της Ελληνικής Δημοκρατίας.

Οι εργασίες θα λάβουν χώρα στην Ελλάδα (Αθήνα, Χίο, Οινούσες), από 12 έως 21 Ιουλίου 2013 με επίκεντρο διαλέξεων και μαθημάτων το Ομήρειο Πνευματικό Κέντρο Δήμου Χίου.

Διακεκριμένοι Ακαδημαϊκοί, καθηγητές πανεπιστημίων, διδάκτορες, ερευνητές, φιλόλογοι, επιστήμονες διαφόρων ειδικοτήτων και φοιτητές από την Ελλάδα κι όλο τον κόσμο, θα συμμετέχουν.

Το πρόγραμμα περιλαμβάνει εκτός των άλλων ταξίδια, εκπαιδευτικές επισκέψεις σε Μουσεία, στην Ακρόπολη, σε Αρχαιολογικούς, Βυζαντινούς χώρους και μνημεία, βιβλιοθήκες και αξιοθέατα, σε ότι γενικώς έχει σχέση με την πολιτιστική κληρονομιά μας.

Χαρά και τιμή μας να παρακολουθήσουν όσοι επιθυμούν και να αναπτύξουν θέματα.

Η είσοδος είναι πάντα ελεύθερη

Εκ της Euroclassica-Ομηρικής Ακαδημίας

Το Βασιλειόνικο* της Χίου στα 1894

Από χειρόγραφο της Συλλογής Εγγράφων Κων. Κανελλάκη
Της Αθηνάς Κ. Ζαχαρού-Λουτράρη δ. Φ.

Ο Κων. Κανελλάκης (1840-1916), μία πολύπλευρη χιακή προσωπικότητα, άφησε ένα σημαντικό έργο, μέρος μόνο του οποίου είναι γνωστό. Ένα από τα δημοσιευμένα βιβλία του είναι η περίφημη *Τοπογραφία τῆς νήσου Χίου*, που ολοκλήρωσε το 1901, αλλά εκδόθηκε το 1926, μετά το θάνατό του¹. Για τη συγγραφή αυτού του βιβλίου, πολύτιμου για τη γνώση του τόπου και της ιστορίας του, οι δυσκολίες ήταν τεράστιες, αν ληφθεί υπ' όψιν η έλλειψη βιβλιογραφίας και οι ανάγκες επιτόπιων ερευνών με τις συνθήκες και τα μέσα του τέλους του 19^{ου} αιώνα. Εντυπωσιακό όμως είναι το γεγονός ότι ο πρωτοπόρος αυτός μελετητής, για να συγκεντρώσει στοιχεία εφαρμόσε μέθοδο ερωτηματολογίου, στέλνοντας το 1894 τις ερωτήσεις, για τις πληροφορίες που ήθελε, σε ανθρώπους που έκρινε κατάλληλους.

Φαίνεται πως έστειλε σε όλα τα χωριά, αλλά στη Συλλογή εγγράφων του στη Βιβλιοθήκη «Κοραΐς» έχουν διασωθεί τα χειρόγραφα με τις απαντήσεις πέντε χωριών (Βασιλειόνικο, Νεχώρι, Παρπαριά Συκιάδα, Καρδάμυλα). Από αυτά προκύπτει ότι οι ερωτήσεις ήταν πολλές και αφορούσαν όλα τα γεωγραφικά στοιχεία, τον πληθυσμό, τα προϊόντα και τις ασχολίες των κατοίκων, το χαρακτήρα τους, τα ήθη, έθιμα και παραδόσεις, τα αρχαία και μεσαιωνικά μνημεία, τις εκκλησίες και τα σχολεία. Ο Κανελλάκης, όπως προκύπτει από τις συγκρίσεις, πριν τη δημοσίευσή τους ήλεγχε τα στοιχεία και τα διασταύρωνε.

Το χειρόγραφο του «Βασιλειόνικου», τρεις σελίδες τετραγωνισμένης κόλλας, με ημερομηνία 3 Ιουλίου 1894, περιέχει απαντήσεις σε 16 ερωτήσεις

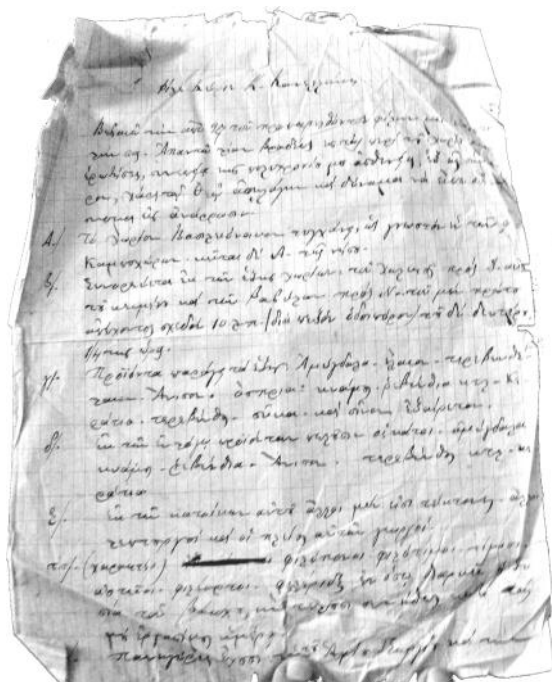
Βασιλειόνικο, οι μύλοι (1970)

αλλά η υπογραφή του συντάκτη είναι δυσανάγνωστη. Πρόκειται πάντως για μορφωμένο άνθρωπο, γιατί απαντά με σαφήνεια, σωστή χρήση της γλώσσας και έχοντας γνώση των πραγμάτων. Ήταν επίσης φίλος του Κανελλάκη, όπως προκύπτει από την προσφώνηση «*Φίλε κύριε Κ. Κανελλάκη*» και την αποφώνηση «*΄Ασπαζόμενος ύμᾶς φιλικότατα εἰμὶ πρόθυμος, ὅλος ὑμέτερος εἰλικρινῆς φίλος*». Κρίνοντας ότι η εικόνα του χωριού στα 1894 παρουσιάζει ενδιαφέρον, δημοσιεύουμε το περιεχόμενο του χειρογράφου.

* Στο χειρόγραφο η λέξη αναγράφεται «Βασιλειόνικο». Ο Γ. Ζολώτας γράφει «Βασιλεόνικο» και ετυμολογεί από το «Βασιλέων οἶκος».

¹ *Τοπογραφία τῆς νήσου Χίου, Συγγραφεῖσα κατὰ τὸ 1901 ὑπὸ Κωνσταντίνου Ν. Κανελλάκη, ἐκδίδεται δαπάνῃ καὶ ἐπιμελείᾳ Περ. Α. Γιατρίδου, Ἐν Χίῳ 1926. Τύποις Περ. Α. Γιατρίδου.*

Για τη σπουδαιότητα του βιβλίου είναι χαρακτηριστικά τα όσα σημειώνει ο εκδότης εκφράζοντας το θαυμασμό του προς «*τὸν συλλέξαντα τὸ ὑλικὸν τοῦτο τῆς Χίου, διὰ τὸ λεπτόλογον, τὸ ἀκαταπόνητον καὶ τὴν πρὸς τὴν Χίον ἰδιαιτέραν αὐτοῦ ἀγάπην καὶ ἀφοσίωσιν*» και τονίζοντας ότι το βιβλίο «*θέλει ἀποβεῖ λαμπρὸν βοήθημα οὐ μόνον εἰς πάντα ἐγγράμματον, ἀρχαιολογοῦντα καὶ ὁπωσδήποτε ἐνδιαφερόμενον διὰ τὴν Χίον, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς δημοδιδασκάλους ὡς ἄριστον ὑλικὸν διὰ τὸ μάθημα τῆς Πατριδογραφίας, καὶ εἰς τοὺς μαθητὰς πολῦτιμον βοήθημα*».

Η πρώτη σελίδα

Ο συντάκτης, μετά την προσφώνηση και τη δικαιολόγηση της καθυστέρησης της απάντησής του, λόγω ασθένειας, απαντάει στις ερωτήσεις με απαρίθμηση.

α.) Το χωρίον Βασιλειόνικον τυχάνει, ως γνωστόν ἐν τῶν Καμποχώρων. Κεῖται δὲ Α. τῆς νήσου.

β.) Συνορεύεται ἐκ τῶν ἐξῆς χωρίων, τοῦ Χαλκιοῦς πρὸς Δ. αὐτοῦ κειμένου καὶ τῶν Βαβύλων πρὸς Ν., τοῦ μὲν πρώτου ἀπέχοντος σχεδὸν 10λ.π. (διὰ πεζὸν ὁδοιπόρον), τοῦ δὲ δευτέρου ¼ τῆς ὥρας.

γ.) Προϊόντα παράγει τὰ ἐξῆς: ἀμύγδαλα, ἔλαιον, τερεβυνθέλαιον, ἄνισον (γλυκάνισο), ὄσπρια: κνάμους, ρεβύθια κτλ. κεράσια, τερεβύνθους (τσίκουδα), σῦκα καὶ οἶνον ἐξαιρέτων.

δ.) Ἐκ τῶν ἐν λόγῳ προϊόντων πωλοῦσιν οἱ κάτοικοι: ἀμύγδαλα, κνάμους, ρεβύθια, ἄνισον, τερεβύνθους, κεράσια κτλ.

ε.) Ἐκ τῶν κατοίκων αὐτοῦ ἄλλοι μὲν εἰσὶ τέκτονες, ἄλλοι ταπητουργοὶ καὶ οἱ πλεῖστοι γεωργοί.

στ.) (χαρακτήρ) φιλόπονοι, φιλότιμοι, τίμοι, ἀστεῖοι, φιλέορτοι, φιλέριδες ἐν ὄσῳ διαρκεῖ ἡ θυσία του Βάκχου, ἣν τελοῦσι συνήθως κατὰ μὴ ἐργασίμους ἡμέρας.

ζ.) Πανηγύρεις ἔχουσι τὰς τοῦ Ἁγίου Γεωργίου καὶ τὴν τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος.

η.) Εἰσὶν ἠθικώτατοι. Κατὰ τὸ μεσονύκτιον τοῦ Ἁγίου Πάσχα ἀνάπτουσι κατ' ἔθος παλαιὸν μεγάλη πυράν, ἣν Φανὸν τοῦ Πάσχα καλοῦσιν.

θ.) Ἐντὸς τοῦ χωρίου ὑπῆρχε λατομεῖον παλαιόν.

1.) Μεσαιωνικὰ καὶ ἔτερα ἀρχαῖα δὲν ὑπάρχουσι.

ια.) Παραδόσεις περὶ τοῦ χωρίου ὑπάρχουσιν ὅτι πρὸ 100 ἐτῶν ὑπῆρχε μικρά τις ἐκκλησία Ἅγιος Γεώργιος (ἐν τῇ αὐτῇ τοποθεσίᾳ, ἐνθα ὑπάρχει ἡ νεόδμητος ἐκκλησία) ἔχουσα μόνον ἐν παράθυρον καὶ ὅτι τὸ χωρίον ἦτο ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν ὀθωμανίδος τινὸς Σουλτάνου (πριγκιπέσης).

ιβ.) Τὸ χωρίον κεῖται ἐπὶ ἐπιπέδου λόφου ἀνωφεροῦς ἀπὸ Β. καὶ Ν. Λόφους δὲν ἔχει πλησίον του, ἀποτελεῖ δὲ τὸ κέντρον σχεδὸν τῶν Καμποχώρων. Β.Δ. αὐτοῦ κεῖται τὸ βουνὸ ὁ Κορακάρης ἐξ ἀποστάσεως 8-10 λ.π. Ἐπί τινος αὐτοῦ ἀνατολικῆς κλιτῆος σώζονται οἰκήματα κατώγεια θολωτὰ καὶ τινα ἐρειπωμένα, χρησιμεύοντα πρὸ 90 ἐτῶν ὡς λοιμοκαθαρθήριον τοῦ χωρίου (τοῦ ... εἶχεν .... Ἀσιατικοῦ λοιμοῦ) ἐνθα ὑπάρχουσιν οὐκ ὀλίγα ὀστᾶ ἀνθρώπων ἀτάκτως ἐρριμμένα.

ιγ.) Χειμάρρους ἔχει τὸ χωρίον δύο. Πρὸς Β. αὐτοῦ ὁ ὀρμητικὸς Καρὰ Μουσαῖς καὶ πρὸς Ν. ὁ Ψακῆς. Οἱ παραπόταμοι οὗτοι χύνονται εἰς τὸν ποταμὸ Κοκκαλᾶ.

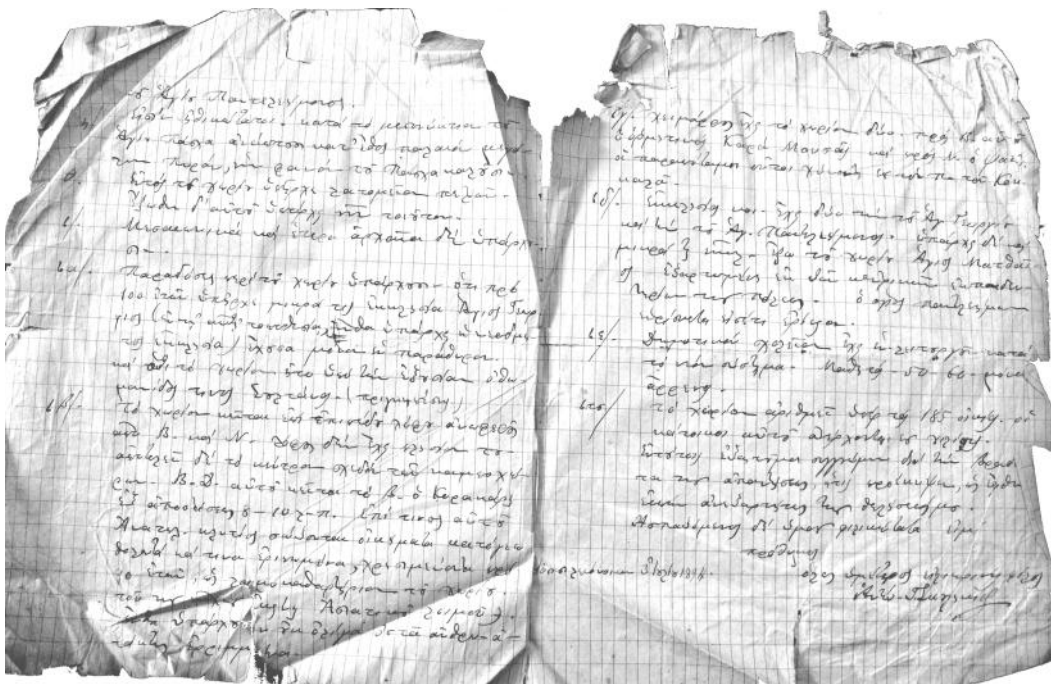
ιδ.) Ἐκκλησίας κοινωτικὰς ἔχει δύο, τὴν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου καὶ τὴν τοῦ Ἁγ. Παντελεήμονος. Ὑπάρχει δὲ καὶ μικρά τις ἐκκλησία ἔξω τοῦ χωρίου, Ἅγιος Ματθαῖος, ἐξαρτωμένη ἐκ τῶν κεντρικῶν ἐκπαιδευτηρίων τῆς πόλεως. Ὁ Ἅγιος Παντελεήμων εὐρίσκεται εἰσέτι ἐρείπιον.

ιε.) Δημοτικὰ σχολεῖα ἔχει ἐν λειτουργοῦν κατὰ τὸ νέον σύστημα. Μαθητὰς 50-60 μόνον ἄρρενες.

ιστ.) Τὸ χωρίον ἀριθμεῖ ὑπὲρ τὰς 185 οἰκίας. Οἱ κάτοικοι αὐτοῦ ἀνέρχονται εἰς χιλίους.

Στο τέλος της αναφοράς του ζητά ξανά συγγνώμη για την καθυστέρηση και κλείνει με την ημερομηνία Βασιλειόνικον 3 Ιουλίου 1894, την αποφώνηση και την υπογραφή του.

Ἔτσι λοιπόν, χάρη στο ενδιαφέρον του Κωνσταντίνου Κανελλάκη να γράψει την Τοπογραφία της Χίου, διασώθηκε μία πλήρης εικόνα του χωρίου Βασιλειόνικου, το 1894.

Οι σελίδες δεύτερη και τρίτη

Παλαιό χειρόγραφο
«Μεμβράνα Λέοντος του Σοφού»
Φωτογραφίες-Κείμενο, Καπετάν Μιχάλη Καριάμη

Για μια ακόμα φορά, στη μακραίωνη ιστορία του ο λαός μας ζει δραματικές στιγμές. Η οικονομική κρίση, από ανικανότητα των πολιτικών ηγητόρων μας πέρασε τις πύλες των τειχών και μαστίζει πλέον κάθε σπιτικό της Ελληνικής επικράτειας. Με κουράζουν οι ειδήσεις. Όλα μαύρα τα παρουσιάζουν. Και είναι γεγονός ότι τα πάντα είναι μαύρα... Από τη μια να νοιώθω στο πετσί και την τσέπη μου το χέρι των φοροεισπρακτικών μηχανισμών ενός κράτους ανίκανων πολιτικών οι οποίοι με έσυραν σε αυτή την κατάσταση και από την άλλη να ακούω από τη σύζυγό μου τη γνωστή επωδό:

«Τι μου λες εσύ, να που είχε δίκιο η γιαγιά μου σαν μας έλεγε ή μας διάβαζε τις προφητείες του Αγαθάγγελου!»

Ο πάντα ευκολόπιστος λαός μας, γνωρίζοντας την αδυναμία των ηγητόρων του, περιμένει τα πάντα από τη Θεία Δίκη και το Θείο τιμωρό. Τον Αδέκαστο Κριτή ο οποίος θα σώσει και θα δικαιώσει τον περιούσιο λαό του. Εκμεταλλευόμενοι την προσδοκία των αφελών, ανά τους αιώνες, είδαν το φως «προφητικά» κείμενα αλυτρωτισμού και μεγαλοϊδεατισμού σαν τον «Αγαθάγγελο» ή κείμενα εσχατολογικού τρόμου όπως κάποιες αυθαίρετες, το λιγότερο, ερμηνείες της Αποκάλυψης.

Ας προβληματισθούμε. Ας πάσουμε πια να πιστεύουμε στα ψεύτικα τα λόγια τα μεγάλα. Ας μη περιμένουμε καμιά σωτηρία από ουράνιες δυνάμεις και θείες επεμβάσεις. Δεν είμαστε εμείς ο μοναδικός, ο περιούσιος λαός του Κυρίου. Ο Θεός είναι «Αγάπη» για τον κάθε άνθρωπο της γης και όχι δικός μας πολέμαρχος.

Ας βάλουμε κάτω τη λογική. Ας πιστέψουμε και ας στηριχθούμε στις δικές μας δυνάμεις. Ο Ελληνισμός είναι Ιδέα. Είναι Φως. Ας καλλιεργήσουμε τις γνώσεις μας. Ας ερευνήσουμε την ιστορία, τις καταβολές μας, τις παραδόσεις, αλλά

κυρίως ας διαβάσουμε και ας ερμηνεύσουμε σωστά τη γραμματεία των προγόνων μας. Ας πούμε τα ψέματα «ψέματα» και όχι «θαύματα».

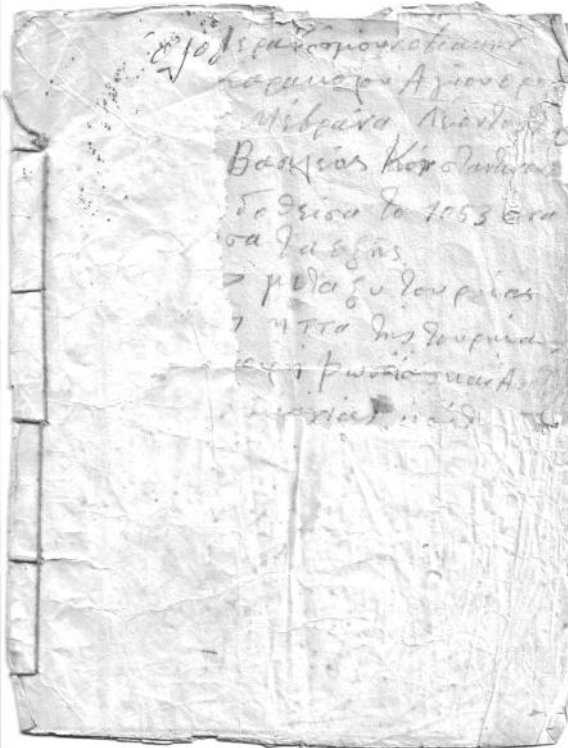
Αυτά όλα σκεπτόμουν μετά την «ΜΗ» συντέλεια του κόσμου την 21 Δεκεμβρίου του περασμένου χρόνου. Ένα ακόμα προφητικό κείμενο, έπεσε έξω, όπως και όλα τα άλλα παρόμοιά του.

Σαν πέρασε αυτή η μέρα, θυμήθηκα, ότι κρατώ αντιγραμμένο ένα τέτοιο κείμενο. Ένα άγνωστο σχεδόν χειρόγραφο, «Την Μεμβράνη του Βυζαντινού αυτοκράτορα Λέοντα Σοφού».

Ένα κακογραμμένο κείμενο, δωρεά του αείμνηστου Γέροντα Μακάριου Σπανού, κτήτορα της Ιερής Σκήτης Ευαγγελιστρίας στα Αγιάσματα της Χίου και της αείμνηστης αδελφής του Καλλινίκης. Το χειρόγραφο αντέγραψε ο γέροντας κατά την παραμονή του στην Ιερά Μονή Καρακάλλου (Μονή 11^{ου} αιώνα, με περίφημο πύργο κόσμημα για το Άγιο όρος, υπέροχες τοιχογραφίες, εικόνες του Διονυσίου του εκ Φουρνά στο καθολικό της και βιβλιοθήκη με σπάνιους χειρόγραφους κώδικες).

Το έδωσαν στην αδελφή του πατέρα μου Μαρία Κουτέπα (το γένος Καριάμη), με δυο κομματάκια τίμιο ξύλο, ένα σταυρουδάκι και ένα ιεροσολυμίτικο κομπολόγι, τα οποία είχε φέρει από τα Ιεροσόλυμα κατά την εκεί παραμονή και άσκησή του.

Στο πέρασμα των χρόνων χάθηκαν τα πάντα εκτός από το χειρόγραφο που φυλάχτηκε μαζί με τα άλλα αρχεία μου και έφθασε ως τις ημέρες μας. Είναι διαστάσεων 16 X 22,8 εκατοστών, γραμμένο με μολύβι και από τις δύο πλευρές εκάστης σελίδας. Το από τον χρόνο κιτρινισμένο χαρτί, είναι κακής ποιότητας. Λερωμένο στην κάτω δεξιά γωνία από την χρήση, φθαρμένο στη επάνω και στη δεξιά άκρη της σελίδας. Τα γράμματα έχουν χάσει πλέον την αρχική τους σिल्πνότητα και είναι δυσανάγνωστα. Τμήμα της πρώτης σελίδας είναι προφανώς, ποντικοφαγωμένο.

Από το εξώφυλλο απουσιάζει το ένα τέταρτο...

Στο μέσον της άνω πλευράς, κάθε σελίδας υπάρχει αριθμηση. Μια λευκή κόλλα, διπλωμένη στη μέση, σαν ράχη, παίζει ρόλο εξώφυλλου. Έχει πέντε τρύπες από τις οποίες περνά κλωστή (μίτος), για συρραφή των σελίδων. Από το εξώφυλλο απουσιάζει περίπου το ένα τέταρτο αυτού. Υπάρχει αναγραφή με στυλό διαρκείας «Ολο(γ)». Πιθανά στο κομμάτι που απουσιάζει να υπήρχε ο τίτλος του χειρογράφου ή αναφορά στον κώδικα.

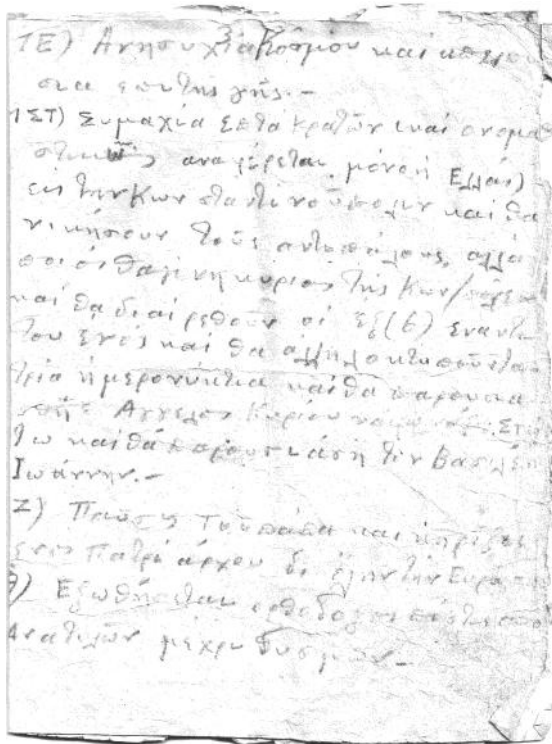
Ο γραφικός χαρακτήρας, όλων των σελίδων και του εξώφυλλου είναι ο αυτός. Στο πίσω εσώφυλλο, διακρίνεται αγνά η σφραγίδα του τότε πολιτευτή της Ένωσης Κέντρου Νικολάου Ζορμπά, με την αναφορά, «Κ. Μιχαήλ Κουτέπαν Εγρηγόρον, Χίου».

Το κείμενο, με ασαφή χρονολογική συνέχεια, προκλητικά προφητικό, μοιάζει σε πολλά με άλλα παρόμοιά του. Άλλωστε, κοινός ο σκοπός. Αναζωπύρωση της ελπίδας για εθνική παλιγγενεσία, μέσω της επαλήθευσης χρησιμολογικών προφητειών για την ανασύσταση της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας. Γνωρίζουμε το ρόλο του Αρχιμανδρίτη Θεόκλητου Πολυειδούς (1751) σχετικά με τις αποκαλύψεις του ανύπαρκτου Ιερώνυμου Αγαθάγγελου (1279), τις οποίες ακούραστα διέδιδε και έσπερνε ο Μεγάλος Εθνεγέρτης Ρήγας Φεραίος. Με τη φυλλάδα της ελπίδας του Αγαθάγγελου, ξύπναγε την ξεχασμένη εθνική υπόσταση των σκλαβωμένων «ραγιαδών».

Άγνωστος ο συγγραφέας και η αυθεντικότητα του κώδικα του Λέοντα Σοφού. Στον ιστορικό ανήκει η έρευνα. Θεωρητικά γράφτηκε το 1053 μ. Χ.

Προς ενημέρωση των αναγνωστών του περιοδικού «Δάφνη» παραθέτω το κείμενο ως έχει:

- «Εις την κοινοβιακή Μονήν Καρακόλλου, Αγίου Όρους, υπάρχει Μεμβράνα Λέοντος Σοφού, βασιλέως Κωνσταντινουπόλεως εκδοθείσα το 1053, αναγράφουσα τα εξής: Α- Πόλεμος μεταξύ Τουρκίας και Ελλάδας, ήττα της Τουρκίας
 Β- Καταστροφή Τουρκίας και Αυστρίας.
 Γ- Ήττα Γερμανίας υπό των Γάλλων
 Δ- Διωγμός των Μικρασιατών

Η Τρίτη σελίδα της «Μεμβράνας»

Ε- Παλιννόστησης και πάλι Διωγμοί μετά σφραγών και αιχμαλώτων.

Στ- Μεγάλη ανησυχία μεταξύ των Ομόδοξων λαών

Ζ- Εισβολή ξένων στρατευμάτων εξ Αδριατικής.

Η- Ουαί εις τους κατοικούντας επί της γης.

Θ- Ο Αδης έτοιμος.

Ι- Ο Αγαρηνός βοηθούμενος υπό των Δυτικών προς στιγμινήν Μέγας.

ΙΑ- Ήττα Γάλλων υπό των Γερμανών

ΙΒ- Νέος Ευρωπαϊκός πόλεμος.

ΙΓ- Επανάσταση των Ινδιών και η Αγγλία μόνον εις τας νήσους.

ΙΔ- Αγαρηνός διωχθήσεται.

Το εν τρίτον θα σφαγή. Το εν τρίτον θα βαπτισθή και το εν τρίτον εις την Κόκκινη Μηλιά.

ΙΕ- Ανησυχία Κόσμου και απελπισία επί της γης.

ΙΣΤ- Συμμαχία επτά κρατών και ονομαστικώς αναφέρεται μόνο η Ελλάς εις την Κωνσταντινούπολη και θα νικήσουν τους αντιπάλους αλλά ποιος θα γίνει κύριος της Κωνσταντινουπόλεως και θα διαιρεθούν οι εξ (6) εναντίον του ενός και θα αλληλοκτυπιούνται τρία ημερόνυχτα και θα παρουσιασθή Άγγελος Κυρίου να φωνάξη «Στώτω» και θα παρουσιάση τον Βασιλέα Ιωάννην.

Ζ- Πτώση του Πάπα και κήρυξη ενός Πατριάρχου δι' όλην την Ευρώπη.

Ι- Εξωθήσεται Ορθόδοξος εις της εξ ανατολών μέχρι δυσμών.

Κ- Εις πέντε και πενήκοντα έτη το τέλος των θλίψεων, την εβδόμη ουκ έστι ταλαίπωρος και Κωνσταντινούπολης επανέρχεται εις τας ακάλας της Μητρος Ελλάδας Αγαλλομένη».

Στο κείμενο τηρήθηκε η ορθογραφία. Για τη στίξη χρησιμοποιήθηκε το μονοτονικό σύστημα.

Τελειώνω τη μεταφορά και τον σχολιασμό του χειρογράφου με την προτροπή και παραίνεση προς όλους μας:

Αν επιθυμούμε ειλικρινά να έχει συνέχεια η πατρίδα και το γένος μας, τότε, ας φροντίσουμε να μορφώνονται τα παιδιά και τα εγγόνια μας και ν' αποκτούν αληθινή γνώση, όπως πρέπει και αρμόζει στους Έλληνες κι όχι με ψέματα και πλάνα παραμύθια...

Άγιος Γιώργης ο Κουδουνάς στην Πρίγκηπο

Παραμονή της γιορτής του αγίου, μια ατέλειωτη σειρά ανδρών και γυναικών ανέβαινε υπομονετικά με γυμνά πόδια το λόφο όπου είναι το μοναστήρι του. Οι πιο πολλοί ήταν Τούρκοι μουσουλμάνοι, που βραστούσαν στα χέρια τους λάδι, κεριά, ζάχαρη, για να είναι γλυκιά η ζωή τους και κλωστές, για να είναι ανοιχτός ο δρόμος τους.

Πολλοί από αυτούς δεν μιλούσαν καθ' όλη τη διάρκεια της ανάβασης, μέχρι να φθάσουν να προσκυνήσουν και να «χαιδέψουν» την εικόνα του αγίου. Η συγκίνηση των χιλιάδων πιστών ήταν ζωγραφισμένη στο πρόσωπό τους. Παρακολουθούσαν τη λειτουργία με τα χέρια ανοιχτά προς τον ουρανό, κρατώντας κεριά αναμμένα και στο τέλος πήραν με μεγάλη ευλάβεια αντίδωρο για το σπίτι τους. Η πίστη τους μεγάλη, η υπομονή τους «ιώβεια» και ο σεβασμός τους προς την ορθόδοξη θρησκεία και τον καβαλάρη Άγιο Γιώργη μεγάλος.

Η μονή του Αγίου Γεωργίου, η επονομαζόμενη του Κουδουνά, είναι, κατά την τοπική παράδοση, μία από τις αρχαιότερες μονές των Πρίγκηπων, κτισμένη τον 10^ο αιώνα, επί αυτοκρατορίας Νικηφόρου Φωκά. Η μονή πιθανόν να ερειπώθηκε το 1204, όταν οι Λατίνοι της Δ΄ Σταυροφορίας προξένησαν σημαντικές καταστροφές στα νησιά αυτά. Κατ' άλλους, η μονή ερήμωσε «κατά την γενομένην τω 1302 πειρατική επιδρομή εναντίον της νήσου, ότε οι πειραταί οδηγούμενοι από τον Ενετόν ναύαρχον Γκιουστινιάνην, κατέκαυσαν τα κτίρια αυτής και διήρπασαν τας περιουσίας των μονών».

Κατά την τοπική παράδοση, οι καλόγεροι, στην εμφάνιση του πειρατικού στόλου «...προαισθανόμενοι την καταστροφήν, παρέλαβον την εικόνα του Αγίου Γεωργίου, ήτις ήτο κατάφορτος αναθημάτων και κωδωνίσκων και έκρυψαν αυτήν εντός της γης εις μέρος κρημνώδες, ίνα δε μη καταστραφή αύτη από τας βροχάς και την υγρασίαν έθεσαν επ' αυτής την αγίαν τράπεζαν, την οποίαν και εκάλυψαν με χώμα και ξηρούς θάμνους». Η εικόνα του Αγίου, πάντα κατά τη νησιώτικη παράδοση, διατηρήθηκε για πολλούς αιώνες αβλαβής, μέχρι που «κάποιος τσομπάνος από τον Μωριά που έβοσκε το κοπάδι του στο βουνό, πλάγιασε απομεσήμερα να κοιμηθεί, όταν εμφανίζεται στον ύπνο του ο καβαλάρης Άγιος και του υποδεικνύει να αφουγγραστεί χα-

μηλά στη γη και να σκάψει όταν ακούσει να κτυπούν κουδουνάκια...». Έτσι βρέθηκε η εικόνα και κτίστηκε το μοναστήρι και «ημέρωσε το βουνό και τρέχουν οι χριστιανοί, προ πάντων όσοι είναι πειραγμένοι, να προσκυνήσουν τη χάρη Του και να βρουνε τη γιατρεία τους».

Κατά τα πατριαρχικά σιγγίλια, η ανοικοδόμηση της μονής πραγματοποιήθηκε μεταξύ των ετών 1751 και 1752 όταν «θείω ζήλω κινηθείς μοναχός τις Ησαΐας τούνομα, σκοπόν έθετο ανεγείρει και ανοικοδομήσαι ιερόν μονύδριον επ' ονόματι του αγίου ενδόξου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου».

Δεν θα υπεισέλθουμε στις μικρές και μεγάλες περιπέτειες της μονής, η οποία περιήλθε κατά διαστήματα στη δικαιοδοσία του Οικουμενικού Πατριαρχείου, προσηλώθηκε στη μονή της Μεγίστης Λαύρας του Άθω, παραχωρήθηκε στους μαγιστορες του ρουφετίου των μπακάληδων της Πόλης, για να ανατεθεί και προσηλωθεί τελικά, το 1781, στην κατά την επαρχία Κερνίτσης της Πελοποννήσου μονή της Αγίας Λαύρας, στις οποίας το αρχαιοφυλάκιο φυλάσσεται πάντα το ιστορικό της προσαρτήσεως.

Το 1974 αναγκάστηκε η Λαύρα να δώσει κατ' ανάθεσιν την μονή στο Πατριαρχείο, το οποίο έκτοτε την φροντίζει με περισσή αγάπη.

Στα χρόνια της Ελληνικής Επανάστασεως το πελοποννησιακό αυτό μετόχι ήταν επόμενο να πληρώσει ακριβά το τόλμημα του ξεσηκωμού των ραγιαδών. «Όταν έφτασε η είδηση στην Πόλη, Τούρκοι ανέβηκαν στο μοναστήρι, συνέλαβαν και σκότωσαν τους καλογήρους εκτός από δύο, που κατάφεραν να γλυτώσουν ντυμένοι πολιτικά, αφού ξύρισαν γένεια και μουστάκια». Ο R. Walsh, που έζησε από κοντά τους διωγμούς της Κωνσταντινούπολης, περιγράφει το πώς ο ένας καλόγερος, προσποιούμενος τον τρελό, αλυσοδέθηκε στους χαλκάδες του μικρού καθολικού και πώς οι Τούρκοι, «που εκ παραδόσεως τρέφουν απεριόριστο σεβασμό στους διανοητικά αναπήρους, σαν τον είδαν να σέρνεται στα μάρμα-

ρα της εκκλησίας και να ουρλιάζει, ούτε που σκέφθηκαν να τον ελέγξουν. Με διάχυτο το αίσθημα του δέους», συνεχίζει, «έκαμαν τον γύρο του ναΐσκου και έσπευσαν να απομακρυνθούν σιωπηλοί μαζί με τους άλλους κρατούμενους...». Οι χαλκάδες αυτοί σώζονταν μέχρι πρότινος στο ιστορικό δάπεδο του παλαιού καθολικού και τιμεντώθηκαν κατά τις «αποκαταστάσεις» το 1989 μαζί με τις πλινθόκτιστες βυζαντινές κρύπτες και το υπόγειο οστεοφυλάκιο της μονής.

Μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή ήταν επόμενο το μετόχι αυτό της Λαύρας να απωλέσει την απέραντη κτηματική του περιουσία, καθώς όριζε πέρα για πέρα όλη τη νοτιοδυτική περιοχή και το βουνό του Αγίου Γεωργίου.

Τον Αύγουστο του 1986 πυρκαγιά μεγάλη, που ξεκίνησε από τη θάλασσα και τον Γύρο κάτω, κατέκαυσε όλο το βουνό και μαζί τα ιστορικά παλιά κελιά, αυτά που προσέδιδαν την όντως μνημειακή έκφραση στο μοναστηριακό συγκρότημα. Και ενώ το ιστορικότερο τμήμα της μονής παραμένει έκτοτε εγκαταλελειμμένο, οι ατυχείς επεμβάσεις που πραγματοποιήθηκαν από απειρότεχνους και απειρόκαλλους μαϊστορες, έμελλε να αλλοιώσουν απαράδεκτα την παλαική εικόνα του ιερού προσκυνήματος.

Αυτό είναι το μοναστήρι που κάθε χρόνο το επισκέπτονται 250.000 άτομα, κυρίως Τούρκοι, δύο φορές τον χρόνο, του Αγίου Γεωργίου και της Αγίας Θέκλας. Όσοι κάνουν τάμα, παίρνουν κατά την παράδοση κι ένα κουδουνάκι, κι όταν υλοποιηθεί το επιστρέφουν, φέρνοντας στο μοναστήρι λάδι, χρήματα, κερύ κτλ.

Η Οράλ από τη Σμύρνη ήρθε να προσκυνήσει τον άγιο φέρνοντας και το τάμα της, τρία μπουκάλια λάδι.

Άγιος Γεώργιος Πριγκήπου
<http://karipeio.files.wordpress.com/2012/04/dsc06975.jpg>

«Δεν μας απαγορεύει κανείς να πιστεύουμε και στον Άγιο Γεώργιο. Οι θρησκείες έχουν ένα κοινό γνώρισμα, τον ένα και μοναδικό Θεό. Εξ άλλου, μπορεί να κρύβουμε μέσα μας κι έναν χριστιανό».

Μία άλλη διάσταση μας έδωσε ο Αντίλ, ο οποίος πολιτικοποιώντας τα λεγόμενά του είπε: «Η ζωή στην Τουρκία είναι δύσκολη. Οι άνθρωποι θέλουν από κάπου να κρατηθούν. Έχουν στραφεί στη θρησκεία. Ίσως να έχουν βαρεθεί από όλα και ζητούν πλέον βοήθεια από άλλου. Γιατί όχι και από τον Άγιο Γεώργιο;». Ίσως για τον λόγο αυτόν η δημοσιογράφος της εφημερίδας Τζουμχουριέτ, Οζλέμ Γιουζάκ, έγραψε σε σχετικό άρθρο της ότι «ο Άγιος Γεώργιος μοίρασε ελπίδες στους βασανισμένους».

Όσο για τους μοναχούς Εφραίμ και Καλλίνικο σχολιάζοντας την παραμονή τους στην Τουρκία, μας είπαν: «Ήταν άσπογη η συμπεριφορά όλων τους. Από τον ανώτερο άρχοντα έως τον μικρότερο μας αντιμετώπισαν με τέτοιο σεβασμό που πολλές φορές προβληματιστήκαμε για το τι είναι πλέον καλύτερο, να ζούμε στη χριστιανική Ελλάδα ή στη μουσουλμανική Τουρκία;».

Έτσι, λοιπόν, ο Άγιος Γεώργιος έγινε τόπος λατρείας χιλιάδων άθεων, χριστιανών, Εβραίων και κυρίως μουσουλμάνων, οι οποίοι με όλους τους τρόπους έρχονται στο νησί και παίρνοντας τα τάματά τους τα εναποθέτουν στον άγιο, όπως εναποθέτουν και τις ελπίδες τους. Και ο άγιος δείχνει ότι δεν κάνει διακρίσεις και «παρέχει την ίαση» σε κάθε πιστό.

Πηγές:

Ακύλας Μήλλας, *Αναδρομή στα Πριγκηπόνησα*, έκδοση Πολιτιστικού Ιδρύματος Τραπεζής Κύπρου - Εκδόσεις Μίλητος.

Εικόνα του Αγίου Γεωργίου Κουδουνά
<http://vatopaidi.files.wordpress.com/2009/04/imagefsf.jpg>

Η τόλμη Ιωσήφ του από Αριμαθαίας

Λόγος εκφωνηθείς κατά την Κυριακήν των Μυροφόρων 1912

(Από το περιοδικό «Ιερός Πολύκαρπος» της θρησκευτικής αδελφότητας «Ευσεβείας»)

Τω καιρῷ ἐκεῖνῳ ἐλθὼν Ἰωσήφ ἀπὸ Ἀριμαθαίας, ευσχήμων βουλευτῆς, ὅς και αὐτὸς ἦν προσδεχόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, τολμήσας εἰσήλθε πρὸς Πιλάτον και ἠτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ (Μάρκ. 15-43).

Τὸ Εὐαγγέλιον τῆς Κυριακῆς τῶν Μυροφόρων ὡς κεντρικὴν διδασκαλίαν, περὶ τὴν ὁποίαν περιστρέφεται, διδάσκει ἡμᾶς τὸ πρὸς τὴν ἀρετὴν θάρρος, τὴν ὑπὲρ τῆς ἀληθείας και τοῦ δικαίου τόλμην, τὴν ἐν τῇ εκπληρώσει τοῦ καθήκοντος γενναιότητα και μεγαλοψυχίαν.

Διδάσκει ἡμᾶς να μὴ φοβώμεθα τὴν θρασύτητα τῶν πονηρῶν, τὰς βιαιοπραγίας τῶν κρατούντων, τὰς ἀπειλὰς και τοὺς διωγμοὺς τῶν ἰσχυρῶν τῆς ἡμέρας, ὡσὰκις πρόκειται περὶ ἐκτελέσεως καθήκοντος ἱεροῦ πρὸς δόξαν Χριστοῦ, πρὸς ὑπηρεσίαν τῆς πατρίδος, πρὸς προστασίαν και σωτηρίαν τῶν δικαίων τοῦ Γένους και τῆς ἀνθρωπότητος, διδάσκει ἡμᾶς να μὴ φοβώμεθα ἀλλὰ να τολμῶμεν, διότι τὸ φοβεῖσθαι και τρέμειν ἐν τοῖς τοιοῦτοις, εἶναι ἴδιον τῶν πονηρῶν και τῶν μικρῶν τὴν ψυχὴν, τῶν ἐγωιστῶν και ἀχρήστων και ἀνάνδρων, ὅσοι ζῶσι μόνον διὰ τὴν παρούσαν στιγμὴν και διὰ τὴν εὐτελὴ κόνιν, ἐκεῖνων, ὅσοι δὲν ἔχουσι γνώσιν και ἔννοιαν τῶν ὑψηλοτέρων ἐκεῖνων ἀγαθῶν, πρὸς ἀποκτησιν και ἀπόλαυσιν τῶν ὁποίων οἱ εὐγενεῖς χαρακτήρες, οἱ ὄντως Χριστιανοὶ ἄνθρωποι, ἀλύπως και προθύμως θυσιάζουσι τὰ πάντα, και αὐτὴν τὴν ζωὴν.

Διδάσκει ἡμᾶς ἐν τῷ προσώπῳ και τοῦ εὐσχήμονος βουλευτοῦ Ἰωσήφ και τῶν μυροφόρων γυναικῶν ὅτι οἱ χρῆστοι ἄνθρωποι, ἐπαναπαυόμενοι ἐπὶ τὸν Θεὸν πράτουσιν ἀφόβως τὸ καθήκον τῶν, ἐκτελοῦντες ὅτι ἡ συνείδησις ἐπιτάσσει, χωρὶς οὐδὲν και οὐδένα να φοβῶνται, διότι εἶναι βέβαιοι περὶ τοῦ τελικοῦ θριάμβου τῆς ἀρετῆς, περὶ τῆς ὀριστικῆς νίκης τοῦ δικαίου και πλήρεις ἰαρότητας ὑφίστανται καρτερικῶς και γαληνιαίως τὰ πάντα και πολιτεύονται οὕτω διότι εἶναι πλήρως πεπεισμένοι, ὅτι ὁ Θεὸς παρίσταται ἀοράτως μετ' αὐτῶν, ὅτι ἡ δικαιοσύνη τοὺς ἐνισχύει και ὅτι μετ' αὐτῶν τάσσεται και αὐτὴ ἔνοχος και τρέμουσα συνήδεισις τῶν κρατούντων και ἰσχυρῶν τῆς ἡμέρας. Τὴν ὑψηλὴν και παρήγορον ταύτην ἀλήθειαν και τὰ διδάγματα, ὧν τόσῃν ἔχομεν ἀνάγκην εἴπερ ποτὲ ἄλλοτε τὴν σήμερον, ἵνα ἐννοήσωμεν, θέλομεν ἀφιερῶσαι τὴν παρούσαν μελέτην μας εἰς τὴν ἐρμηνείαν τοῦ πρώτου μέρους τοῦ σημερινοῦ Εὐαγγελίου, διότι τὸ δεύτερον μέρος, τὸ ἀφορῶν εἰς τὰς Μυροφόρους γυναῖκας, τῶν ὁποίων σήμερον εορτάζομεν τὴν ἀνάμνησιν, καίτοι λαλεῖ περὶ τῆς αὐτῆς υποθέσεως, χρῆζει ἰδιαιτέρας μελέτης, ἵνα ἐπαρκῶς κατανοηθεῖ. Τὸ δεύτερον μέρος λαλεῖ περὶ τοῦ πῶς ἀγρύπνως και ἀσφαλῶς ἐφρουρεῖτο ὁ ζωοδόδοχος τάφος τοῦ Κυρίου ὑπὸ ἰσχυρᾶς φρουρᾶς στρατιωτῶν, πῶς αἱ σφραγίδες αἱ ἐπίσημοι τοῦ Μεγ. Συνεδρίου εἶχον ἐπιτεθεῖ ἐπὶ τοῦ μνημείου και λίθος μέγας ἐκυλήσθη ἐπ' αὐτοῦ, ἵνα μὴ ἐξέλθωσιν αἱ ἐκεῖ τεθαμμένα νέα ἰδέαι,

πῶς οὐδεὶς ἐτόλμα να πλησιάσει περὶ τὸν τάφον και μόναι αὐταὶ αἱ μυροφόροι γυναῖκες, διαμειδουσαι τὴν ἀποδομένην εἰς τὸ φύλλον τῶν δειλίων, βαρὺ φέρουσαι τὸ πένθος ἐν τῇ ἀτρομῆτῳ ψυχῇ τῶν, καταφανὴ δὲ τὰ ἰχνη τῶν κοπετῶν και τῶν δακρύων ἐπὶ τοῦ προσώπου τῶν, ἐξέρχονται ἐν τῷ μέσῳ τῆς νυκτὸς ἔξω τῶν τειχῶν τῆς Ἱερουσαλήμ και με σταθερὸν πόδα διευθύνονται πρὸς τὸ μνημεῖον τοῦ Ἰησοῦ πλήρεις θάρρους και τόλμης, τὴν ὁποίαν ἐμπνέει ἡ συναίσθησις τῆς ἀθωότητος, τῆς ἀρετῆς, τῆς ἐπιτελέσεως ἔργου θεαρέστου και ὑψίστου και ἱεροτάτου καθήκοντος πρὸς τὸν Θεόν.

Τὸ πρῶτον τούτου μέρος τοῦ Εὐαγγελίου ἀρχεται ὡδε «Τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ ἐλθὼν Ἰωσήφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας, ευσχήμων βουλευτῆς... τολμήσας εἰσήλθε πρὸς Πιλάτον και ἠτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ». Ποῖος ἦτον ἐκεῖνος ὁ καιρὸς, ὅτε γίνονται ταῦτα εἶναι ἀνάγκη να σημειωθεῖ: Ἦτο ἡ ἡμέρα ἐκεῖνη ἡ φοβερά, ὁ καιρὸς ἐκεῖνος ὁ μοναδικὸς ἐν τῇ ἱστορίᾳ, ὁπότε ὁ Ἰησοῦς κρεμάμενος ἐπὶ ξύλου, ὑφίστατο τὴν σκληροτάτην και φρικωδεστάτην τῶν ρωμαϊκῶν ποινῶν, τὴν σταύρωσιν, εἰς ἣν τὸ ἔθνος τοῦ κατεδίκασεν αὐτόν.

Ὁ ὄχλος και οἱ παραπορευόμενοι μανιωδῶς ἐβλαστήμουν και ὕβριζον τὸν ἐσταυρωμένον και ὀργιάζον κάτωθεν τοῦ σταυροῦ, κινούντες τὰς κεφαλὰς και λέγοντες τὸ «οὐά, οὐά ὁ καταλύων τὸν Ναόν». Ὅλοι οἱ μαθηταὶ παταχθέντος τοῦ ποιμένου διεσκορπίσθησαν τρέμοντες ὡς δειλά και περίφοβα πρόβατα και ἐφυγον και ἐκρύβησαν. Ὁ δὲ τολμήσας να παρακολουθήσει τὸν Ἰησοῦν εἰς τὰς ἐσχάτας τῆς ἀγωνίας τοῦ στιγμᾶς, ὁ Πέτρος και τὸν ἠρνήθη... Φρίκη και τρόμος ἐβασίλευε και περὶ αὐτὸ τὸ νεκρὸν σῶμα τοῦ Ἰησοῦ.

Ἴνα ἐννοήσωμεν τὸ μέγεθος τῆς θυσίας και ἀρετῆς τοῦ μεγαλοψύχου και τολμηροῦ τούτου βουλευτοῦ, ἀσκεθῶμεν ὁπόσους ἀναμέσον ἡμῶν δυνάμεθα να εὐρωμεν σήμερον ἐτοιμοὺς να ριψοκινδυνεύσωσι τὰς θέσεις τῶν, τὰ ἀξιωματὰ τῶν, τὴν κοινωνικὴν τῶν ὑπόληψιν, τὸν πλοῦτον, τὴν ζωὴν τῶν αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ σταυρουμένου καθ' ἡμέραν ἔθνους μας, ὑπὲρ τῆς προασπίσεως τῶν αἰωνίων και ἀπαραγράπτων δικαίων τοῦ, ἢ ὑπὲρ τοῦ δικαίου, ἢ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας, τῆς ἀρετῆς και τοῦ καθήκοντος; Δὲν θέλω να τὸ ἐκστομίσω, ὁμῶς αἰσχυρόμενος τὸ λέγω, ὅτι πολλοὶ τὴν σήμερον παρ' ἡμῖν, ἵνα μὴ εἶπω οἱ πλείστοι, εἶναι ἀγενεῖς και δειλοὶ και δὲν ἔχουσι τὸ πρὸς τὴν ἀρετὴν θάρρος και τὴν εὐτολμίαν, δίκην δούλων φοβούμενοι μόνον τὴν τιμωρίαν, τὸ ἱερὸν πυρ τοῦ καθήκοντος και τοῦ ἀγνοῦ ἐνθουσιασμοῦ ἀκόμη δὲν ἀνέφλεξε τὰς καρδίας και τὰ σπλάγχνα τῶν πολλῶν και διὰ τούτου δὲν ἔχουν τὴν γενναιότητα να θέτωσιν ὑπεράνω τῶν εὐτελῶν κοσμικῶν ἀγαθῶν τῆς ἡσυχίας και ἀνέσεως, τῆς ραστώνης και φιλοζωίας, τοῦ πλοῦτου και τῶν ἀξιωμάτων, τὴν αἰωνίαν ἀλήθειαν, τὴν αὐστηράν δικαιοσύνην, τὴν πολύμοχθον ἀρε-

την και το επιτακτικόν διά την σωτηρίαν του συνόλου και την ευδαιμονίαν των απογόνων ιερότατον καθήκον, προ της αυστηράς και αδυσωπήτου αξιώσεως του οποίου θα υποχωρήσει επί τέλους η βία, η αυθαιρεσία, τυραννία και ο δεσποτισμός, ως ενώπιον της τόλμης του Ιωσήφ έκλινε γόνυ και αυτός ο Πιλάτος και επί τέλους εκών άκων ηναγκάσθη να μην αρνηθεί την χάριν του να παραδώσει τον νεκρόν ενός πολιτικού καταδίκου, ενός στασιαστού κατά των καθεστώτων, ως εσυκοφάντησαν και εχαρακτήρισαν τον άθών και αναμάρτητον Ιησούν οι κατάπτυστοι κατηγοροί του, ειπόντες εις τον Πιλάτον «τούτον εύρομεν πρώτον διαστρέφοντα το Έθνος, δεύτερον κωλύοντα φόρους Καίσαρι δίδοναι και τρίτον λέγοντα εαυτόν βασιλέα είναι».

Ο Πιλάτος ενέδωκε και διέταξεν, ίνα λάβει και κηδεύσει, ως θέλει, ο Ιωσήφ, το νεκρόν πανάγιον εκείνο και θείον λείψανον του εσταυρωμένου. Μόνον προσθέτει το ιερόν Ευαγγέλιον «ο δε Πιλάτος εθαύμασεν, ει ήδη τέθηκεν».

Ο Πιλάτος εγνώριζεν εκ μακράς πείρας ότι οι κατάδικοι έμενον επί του σταυρού ζώντες και δεινώς βασανιζόμενοι εκ των αληθδόνων, συνήθως μεν επί 12 ώρας, πολλάκις όμως και 24 και 36 ώρας και σπανιώτατα και επί 48-60 ώρας οι πολύ ισχυράν την κράσιν έχοντες κατάδικοι.

Αλλ' ο Ιησούς και φύσει ων λίαν λεπτής κι ευαισθητόν κράσεως και εκ των σωματικών αληθδόνων και εκ των ηθικών βασάνων τέλεον εξηντηλέμενος, δεν ηδυνήθη να διατηρηθεί επί του σταυρού περισσότερον των τριών ωρών, περί τούτου ιδίοις όμμασι πεισθείς ο Ιωσήφ και βλέπων πλησιάζουσαν την δύσιν του ηλίου της Παρασκευής, λαμβάνων δε υπ' όψιν ότι μετά την δύσιν του ηλίου οι νεκροί δεν εκηδεύοντο, την δε επαύριον ήτο μεγάλη η ημέρα εκείνη του Σαββάτου, διότι ήτο και Σάββατον και Πάσχα των Ιουδαίων, προέβη εις το τολμηρόν του διάβημα παρά τω Πιλάτω τω Ηγεμόνι. Ο Πιλάτος μετεκαλέσατο αμέσως τον επί της θανατικής εκτελέσεως αρμόδιον υπάλληλον, όστις ήτο ο Εκατόνταρχος κι επηρώτησεν αν πράγματι εξέπνευσεν ο επί του σταυρού κρεμασθείς Ιησούς. Βεβαιωθείς δε ότι εξέπνευσεν, «εδωρήσατο το σώμα τω Ιωσήφ».

Ω της μεγάλης επιτυχίας και ευτυχίας του Ιωσήφ! Ηξιώθη να λάβει ως δώρον αυτό το θεανδρικόν σώμα του Κυρίου. Ω του πρωτοφανούς και ανεπίστου δώρου! Ω του μοναδικού θριάμβου της τα πάντα τολμώσης πίστεως και αγάπης.

Ως φαίνεται ο σκληρός και οικτρός σταυρικός θάνατος του Ιησού πολύ συνετέλεσε ν' αναπτυχθεί το θάρρος τούτο και η ισχυρά αυτή αγάπη του Ιωσήφ, ώστε όχι πλέον κρυφίως, αλλά δημοσία ενώπιον του Πιλάτου και μετά παρησίας κηρύττει εαυτόν οπαδόν του εσταυρωμένου, εξέρχεται της επιφυλακτικότητας και φανερώς και εμπράκτως δηλοίτα αισθήματα της προς τον νεκρόν Ιησού αφοσιώσεως και λατρείας του.

«Και αγοράσας σινδώνα και καθελών αυτόν ενείλησε τη σινδόνι και κατέθηκεν εν μνημείω ο ην λελατομημένον εκ πέτρας και προσεκύλησε λίθον μέγαν επί την θύραν του μνημείου». Οι Ιουδαίοι εθεώρουν ύπιστον ιερόν έργον τον ενταφιασμόν των νεκρών, εκήδευον δε τους νεκρούς προ της δύσεως του ηλίου, αφ' ου έλουον το νεκρόν σώμα, είτα δε ήλειφον δι' αρωμάτων, άτινα έχουσι την ιδιότητα να διατηρώσιν ασηνίας και δεν επιτρέπουσι την ταχείαν φθοράν των νεκρών σωμάτων. Την θεάρεστον ταύτην πράξιν

της δι' αρωμάτων επαλείψεως και του σώματος και του τάφου του Κυρίου ανέλαβε και εξετέλεσεν ο άλλος επίσης βουλευτής, λαβών και αυτός θάρρος και φανερώς αποκαλυφθείς τότε κρύφιος ων άχρι της στιγμής εκείνης μαθητής του Ιησού ο Νικόδημος, όστις ήλθεν κομίζων χυμούς αρωματικών φυτών και ξύλων σμύρνης και αλόης ωσει λίτρας εκατόν, προορισμένας αφ' ενός μεν να πληρωθή η σινδώνη, αφ' εταίρου δε ν' απολυμανθεί και μυρισθεί ο τάφος, όστις έμελλε να δεχθεί το θεοδόχον σώμα.

Και νυν ας φαντασθόμεν κατέναντι του λόφου του Γολγοθά τον κήπον του Ιωσήφ, εν τω κήπω βράχον, εν τω βράχω μικρόν λελαξευμένον σπήλαιον, χθαμαλήν και στενήν είσοδον και θύραν. Αμα τη εισόδω μνημείον εν είδει λιθίνης στρωμνής, τοσούτου πλάτους και μήκους, όσον απαιτείτο προς τοποθέτησιν ενός σώματος και έμπροσθεν της στρωμνής αυτής διάστημα χώρου τοσούτου, όσον ήτο αναγκαίον να περιλάβει τους αίροντας το σώμα του Ιησού δύο μαθητάς και ας παρακολούθησωμεν τον Ιωσήφ και τον Νικόδημον, οίτινες πλήρεις θάρρους εν μέσω της γενικής φρίκης και του τρόμου, όστις κατά την ημέραν εκείνην εβασίλευε καθόλην την Ιερουσαλήμ αναβαινούσιν επί του λόφου του φρικτού Γολγοθά καταβιβάζουσιν από του σταυρού το σώμα του Κυρίου, λαμβάνουσιν αυτό επί των ώμων των και φέροντες τον πολύτιμον τούτον θησαυρόν διευθύνονται προς τον ουράνιον επί γης εκείνον τόπον, προς τον εν τω κήπω εκείνον βράχον, προς την λιθινήν εκείνην στρωμνήν, προς το ζωηφόρον και παραδείσου ωραιότερον εκείνο μνημείον, προς τον πάσης βασιλικής παστάδος λαμπρότερον εκείνον τάφον κι εκεί ενταφιάζουσι το σώμα του Κυρίου και εξερχόμενοι κυλίουσι λίθον μέγαν προς την μικράν θύραν του μνημείου, ίνα μη υπό θηρίων ή υπό των εχθρών του Ιησού βεβηλωθεί ο τάφος και το σώμα του Ιησού.

Ω! Οπόσον είναι αξιοθαύμαστος η τόλμη του Ιωσήφ και του Νικόδημου, οίτινες αξιούνται δι' αυτής να επιτελώσι το ύπιστον και ιερότατον χρέος όπερ άνθρωποι γηγενείς επετέλεσαν ποτέ επί της γης, αφ' ότου υπάρχουν άνθρωποι επ' αυτής. Ω! Οπόσον μεγιστον και κάλλιστον είναι το αντλούμενον εκ του παραδείγματος τούτου δίδαγμα του θάρρους προς την αρετήν, της ευτολμίας προς επιτέλεσιν του καθήκοντος είτε τούτο αφορά εις τον Θεόν, είτε τουτο αφορά εις τον πλησίον! Ω! Οπόσον είναι ευδαιμονες οι άνθρωποι και τα έθνη, όσοι έμαθον ότι ο Θεός πάντοτε παρίσταται βοηθός και παραστάτης των τολμηρών και ευγενών ψυχών εν μέσω και αυτών των δεινοτάτων και σκοτεινοτάτων περιστάσεων του βίου, ότι ευλογεί τους κόπους και τους μόχθους των μεγαθύμων και συνετών και στεφανώνει επί τέλους διά του αμαραντίνου της δόξης στεφάνου τους όπερ της αρετής, υπέρ του δικαίου, υπέρ της αλήθειας, υπέρ του καθήκοντος, υπέρ της δόξης Χριστού, υπέρ της σωτηρίας της πατρίδος, υπέρ της υπηρεσίας της ανθρωπότητας, καταφρονούντας πάντα κίνδυνον, υφισταμένους πάσαν θυσίαν και εν αυταπαρηγήσει και αυτοθυσία υπηρετούνται τα υψηλά του χριστιανισμού ιδεώδη, τα ιδεώδη εκείνα, άτινα μόνα αποτελούσι και παράγουσι παν ότι έξοχον και κάλλιστον και ποθεινότατον έχει να επιδείξει ο σύγχρονος πολιτισμός όλων των προηγμένων λαών.

Οι γειτόνισσες

Του Πέτρου Ι. Μαρτάκη
Από το βιβλίο του Περιοδικού «Δάφνη»
«Χιώτικα Αφηγήματα»

Η Μπατού, είχενε παρηγοριά της και μπορεί και ψυχαγωγία της τις σχέσεις της με τη γειτόνισσα την Αποστολία* που ήτανε από το πιο ψηλό Καμπόχωρο και επαντρεύτηκενε εδώ, μια ώρα με το μουλάρι μακριά. Ήταν (μυρίσει το κοκαλάκι της) τουλάχιστο είκοσι χρόνια πιο μεγάλη της. Αλλά η Μπατού την εφώναζε Αποστολία, γιατί άμαν ήρτενε η Μπατού σε τούτο το αθεόρατο σπίτι του πεθερού της, ήταν δεν ήταν η φιλονάδα της σαράντα χρονώ και η διαφορά στην ηλικία δεν εφαινότανε.

Η Αποστολία την εσυμπάθιενε τη Μπατόλια και δεν την ήβλεπενε σαν κόρη της αλλά σα γειτόνισσά της. Σε τούτο το μέρος τα σπίτια, είναι ανάρια. Κάθε περιβόλι και σπίτι. Της Μπατούς είναι το πιο κοντινό με της Αποστολίας. Ένας αυλόγυρος τα χώριζε.

Η Αποστολία εδίψανε η καμένη για γειτόνισσα, γιατί στο χωριό της που τα σπίτια είναι δίπλα-δίπλα το ένα με τ' άλλο αλλά και το ένα παρακάτω από το άλλο γιατί το χωριό ήταν ανηφορικό και είχαν πολλές γειτόνισσες που εδώ στον Κάμπο της ελείπανε.

Από το παραθυράκι της με τα τρυπητά κεντητά κουρτινάκια, ήβλεπενε τον αυλόγυρο της Μπατόλιας. Ευτή άμαν είχε μεγάλη μπουγάδα, κάτω από την καρδιά κοντά στο παραθύρι της Αποστολίας, ελέανε καμιά ή και πολλές κουβέντες.

Η Αποστολία ήταν στα νιάτα της με τον εύθυμο λόγο στα χείλη της, που η Μπατού τον ήθελενε πολύ μα κι εκείνη είχενε χάδι ποθητό στ' αυτιά της, τα επιφωνήματα του χαιρετισμού της Μπατούς και τον κελαριστό λόγο της, τα επιφωνήματα, που η χάρη που έχουν τα νιάτα, τον ήκαμνενε κρύσταλλο ανοιξιιάτικης χαράς. Αλλά

και στη διαδικασία της λειτουργίας του φούρνου, κάθε εβδομάδα και προ παντός τις μέρες των Χριστουγέννων και της Μ. Εβδομάδας, με του κουρκουμπίνους, τους κουραμπιέδες, τους μπακλαβάδες και τα κουλούρια της Λαμπρής, ήταν πανηγύρι και για τις δυο τος, έστω κι αν η Αποστολία δεν ήβγαινενε όξω για να πάει στο φούρνο της Μπατούς που ήτανε κοντά στο παράθυρό της.

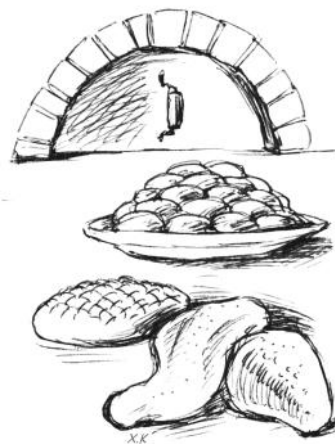
Ανταλλάζανε μόνο κάποιες κουβέντες απάνω στην εξέλιξη του φουρνίσματος των ψωμιών, των γλυκών και στην εποχή τος των σύκων.

—Και πάρε Αποστολία να δοκιμάσεις αν τους επίτυχα τους κουρκουμπίνους, εσύ τους κάμνεις λιμπισιμιούς, ήλεενε η Μπατόλια που 'ταν κομπλιμεντόζα και χουβαρντού να πει την καλή κουβέντα.

Η Αποστολία το λοιπό, ήταν ένα σημαντικό κεφάλαιο στη ζωή της Μπατόλιας, που ήπιασεν μέσα της τόπο. Μαζί με τα καλά αυτής της σχέσης, ήταν που επηαίνανε μαζί κι ανάβαν τα καντήλια τ' Αγιού Χαραλάμπου, που ήταν για τα ζα, στα χωράφια του Χαλκειούς, μπορεί πιότερο για να κάμουν το σεργιάνι τος, παρά να παρακαλέσουν τη χάρη Του για τις αγελάδες, τα μουλάρια και τ' άλλα ζα τος.

Χανάλι τος!

1992

* Η εικονιζόμενη στη φωτογραφία δεν είναι άλλη από την μητέρα του συγγραφέα Μαργαρίτα Μαρτάκη το γένος Μισιριώτη από τον Δαφνώνα, που ο αείμνηστος Πέτρος για τις ανάγκες των αφηγημάτων του, ονόμαζε... «Αποστολία».

Το διπλανό σκίτο είναι του Μπάμπη Κοιλιάρη.

Χίος. Ενδυμασία του χωριού Αγ. Γεώργιος
Εκδότης Αντώνης Παλιός

Οι τρεις λυγερές

Τρεις κοπέλες λυγερές
παν' στο δρόμο μοναχές.
Λέει η μια της αλληνής,
«μωρ' εδώ που πάμ' εμείς,
τάχα να μην είν' κανείς
και αρπάζει και τις τρεις;».
Σταυραητός καθότανε
και δροσολογιότανε.
«Θε μου, δος μου λευτεριά,
να χυθώ να πάρω μια
κι αν δεν την εδιάλεγα,
ας μου κόβαν τα φτερά».

Δημοτικό

*

Η φωτογραφία και το ποίημα είναι από το βιβλίο της Βέρας Α. Παπαδάκη «Αιγαίο, Εικόνα & Ποίηση» Έκδοση Υπουργείου Αιγαίου /Τροχαλία, Αθήνα 2001

Η σιωπή

Η σιωπή άνθισε στην πέτρα.
Μέλι τα λόγια της, απροσδιόριστα.
Ντροπαλά.
Όταν τραγούδησε, χίλια τ' αηδόνια.

Τη σιωπή μια μπόμπα, όχι.
Δυο ταμ-ταμ της έλειψαν την όψη
όταν αποδήμησε.

«Το εβδομηντάγλωσσο πουλί» Γεώργη Διλμπόη

Πυρκαγιά

Αυγούστου ήταν δεκαοκτώ,
ξημέρωμα Σαββάτου.
Φωτιά 'βαλαν οι βάρβαροι
στα όμορφα χωριά μας,
εκάψανε τα πεύκα μας,
μαύρισαν τα βουνά μας.

Η Χιός αδέλφια, καίγεται
καίγονται τα χωριά μας,
καίγονται τα χωράφια μας,
τα μαστιχόδεντρά μας.

Ξημέρωσε η Κυριακή
κι ήτανε μαύρη μέρα.
Λυσομανούσε ο βοριάς
κι οι φλόγες έκαιγαν παντού,
τα πάντα πέρα ως πέρα.

Μαύρος καπνός εσκέπασε
το όμορφο χωριό μας
και τρομαγμένοι φύγαμε
από το σπιτικό μας.

Στη θάλασσα επήγανε,
στον Εμπορειό και Κώμη,
απελπισμένοι απ' τη φωτιά
που έκαιγεν ακόμη.

Αυτά τα λίγα έγραψα
από μεγάλο πόνο,
για να θυμόμαστε όλοι μας,
της πυρκαγιάς τον τρόπο.

Στη βεράντα του σπιτιού μου, δεν κάθομαι όπως παλιά,
γιατί δε μπορώ να αντικρύσω το ιστορικό κάστρο των Α-
πολύχων μέσ' τη μαυρίλα που άφησε η φωτιά.

Αρμόλια Χίου 26-8-12

Γεωργία Σταμ. Μανέ

Πρόσωπα και εικόνες του

Φωτογραφίες-κείμενα

- 1) Σε ομαδικό γλέντι, ίσως σε κάποιο εξωκλήσι. Στην παρέα από αριστερά: Γεώργιος Σιδερίδης, Μανώλης Μάρκου Χαβιάρας, Σταύρος Ζαγλάνης, Γιάννης Μαμούνας, Μανώλης Μαμούνας και Παντελής Μαμούνας.
- 2) Έξω από το παλιό καφενείο Αντώνη Πολιτάκη. Από αριστερά: Νίκος Παπανικολάκης, Σταμάτης Κάμπουρας, Αντώνης Στουπάκης, Γιώργης Πολίτης, Μιχάλης Παπαξενάκης, Κωστής Στουπάκης, Ηρακλής Λαμπρινούδης, Μανώλης Χαβιάρας. Πίσω, η Κυριακή Πολιτάκη και Ευτυχία Ρουφάκη βγαίνουν από την πόρτα του σπιτιού.
- 3) Στο πανηγύρι του Αγίου Παντελεήμονα, στο τότε γεφύρι της εκκλησίας. Καθιστός ο Νίκος Νεαμονίτης, η κόρη του Αγγελική και οι μικροί Δημήτρης Χαβιάρας και Αντώνης Λαμπρινούδης. Πίσω οι Παναγιώτης Δρίζος, Αντώνης Σιδεράτος (·), Βασίλης Μούκος, Μιχάλης Ι. Μισιριώτης και Μιχάλης Π. Μισιριώτης.
- 4) Ο τσαγκάρης Νίκος Μανωλιάς έξω από το παλιό καφενείο Α. Πολιτάκη. Δίπλα του τρία παιδιά και (αν δεν κάνω λάθος) ο Παντελής Ντίλης.

μεταπολεμικού Δαφνώνα...

Βαγγέλη Ρουφάκη

- 5) Το πρώτο δαφνούσικο μηχανάκι, του Νίκου Α. Στουπάκη. Τον περιβάλλουν η θεία Καλή Στουπάκη, η αδελφή του Μαρίκα, η μητέρα του Άννα. Η Αντωνία Στουπάκη και πίσω, η Ευτυχία Ρουφάκη (θείες του).
- 6) Στο «τσαρδάκι» του Αντώνη Πολιτάκη όπως ήταν τότε. Καθιστές η Κυριακή Πολιτάκη με την εγγονή της Μαρία και η μητέρα της Μαριγώ με την εγγονή της (;) Μαρία, οι μικρές Κούλα Πολιτάκη και Ειρήνη Μέλη. Όρθιοι οι: Γιάννης Μαμούνας, Ιωάννα Πολιτάκη, Όλγα Μέλη, Αντώνης Πολιτάκης και Νικόλας Ξενιάδης. Πίσω: Βαγγέλης Ρουφάκης, ο αδελφός του Παντελής και η μητέρα τους Ευτυχία.
- 7) Τρία παλληκάρια κάθονται στην ανατολική πεζούλα του γεφυριού-εισόδου του Αγίου Παντελεήμονα. Μιχάλης Καλλιαγκάς, Γιάννης Λαμπρινούδης και Αντώνης Μενής. Πίσω το γραφικό κουζινάκι που έβραζαν το γάλα που πίναμε ως μαθητές στο δι-άλλειμα και δίπλα το σπίτι της οικογένειας τότε Γιάννη Βασιλάκη, σήμερα οικογένειας Ιάκωβου Σγουράκη.

Του συνεργάτη μας
Αντώνη Τενέδιου,
Σκαλοχώρι, Λέσβου

Με εγκληματική αδιαφορία η σημερινή παγκόσμια κοινωνία κλείνει τα μάτια! Τέσσερες δυτικές πολυεθνικές εταιρείες πλουτίζουν ασύστολα με ασύλληπτα ποσά με τα «παιχνίδια» των τιμών των τροφίμων τη στιγμή που ο κόσμος στο μισό πλανήτη λιμοκτονεί!

Όλοι αυτοί θησαυρίζουν διότι χειραγωγούν τις διεθνείς τιμές σιτηρών και άλλων αγαθών! Οι τρεις από αυτές τις εταιρείες-κολοσσούς είναι Αμερικάνικες. Η τέταρτη είναι Γαλλική. Αναφερόμαστε στις πολυεθνικές εταιρείες που οι Αμερικανοί τις αναφέρουν με τα αρχικά των γράμματα: A,B,C,D. Οι εταιρείες αυτές είναι: 1) Archer Daniels Midlands 2) Bunge 3) Cargill 4) Dreyfus.

Είναι κοινό μυστικό των μεγάλων εταιρειών ότι απλά δεν ασκούνται στο κέρδος. Επιδιώκουν με μέσα θεμιτά και αθέμιτα το εύκολο και γρήγορο υπερκέρδος. Στον τρελό αυτό χορό του εύκολου πλουτισμού έχουν θέση μόνο όσοι μπορούν να τον αντέξουν. Οι θαμώνες αυτού του Κλαμπ είναι οι μεγαλοεπενδυτές που κάνουν παιχνίδια χοντρά με τα προθεσμιακά συμβόλαια στα τρόφιμα και στα λοιπά αγαθά.

Πολύ συχνά για «ψύλλου πήδημα» όλοι αυτοί παίζουν με τις τιμές των τροφίμων και προκαλούν κλυδωνισμούς που έχουν σοβαρότατες συνέπειες σε όλο το πλανήτη.

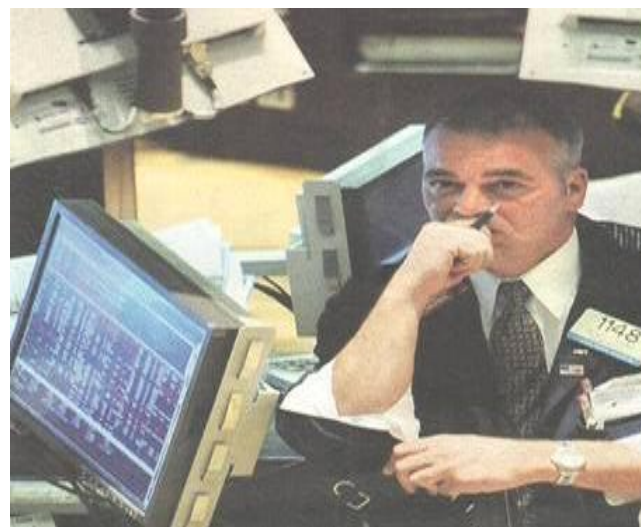

Ένας από τους μεγιστάνες του πλούτου είναι και ο εικονιζόμενος (Ουγγροεβραίος) Τζόρτζ Σόρος, που με τις διασυνδέσεις που έχει στο χρηματιστήριο του Σικάγου αποκομίζει τεράστια κέρδη από το βρώμικο παιχνίδι των τιμών των τροφίμων.

Το Κέντρο που στήνονται αυτά τα βρώμικα παιχνίδια είναι το Σικάγο των ΗΠΑ. Στη πόλη αυτή υπάρχει το μεγαλύτερο χρηματιστήριο προθεσμιακών συμβολαίων. Οι τρομεροί σεισμοί της Ιαπωνίας. Το καταστροφικό τσουνάμι. Τα ακραία καιρικά φαινόμενα και οι αιματηρές συγκρού-

Η μεγάλη αδιαντροπιά

σεις σε πολλές χώρες, τίναξαν στα ύψη τις τιμές. Το σιτάρι, το καλαμπόκι, το ρύζι και πολλά άλλα βασικά είδη τροφίμων ακρίβυναν υπέρμετρα χάρις στα βρώμικα παιχνίδια των καιροσκόπων. (Στοιχεία από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τροφίμων).

Παθιασμένοι για το εύκολο και βρώμικο χρήμα από τα στημένα παιχνίδια στο χώρο των τροφίμων οι άνθρωποι των πολυεθνικών ανιχνεύουν νυχθημερόν για λογαριασμό των εταιρειών τους, τους στόχους τους.

Στην άνοδο των τιμών συνέβαλαν και οι προβλέψεις για μειωμένη σοδειά σιταριού στη Ρωσία, στο Καζακστάν και στο Καναδά. Αιτία ήταν οι πυρκαγιές που ξέσπασαν πριν μερικά χρόνια, καθώς και η απαγόρευση ρωσικών εξαγωγών. Και ενώ υπάρχουν τεράστια αποθέματα τροφίμων, σκόπιμα δημιουργήθηκε στην αγορά μια ψεύτικη έλλειψη. Στο στήσιμο αυτό της βρώμικης κομπίνας σε βάρος πολλών δισεκατομμυρίων ανθρώπων πήραν μέρος τα παπαγάλακια των χρηματιστηρίων.

Οι Financial Times έγραψαν ότι πολλοί μεγάλοι επενδυτές στράφηκαν στην αγορά μετοχών των τροφίμων, διότι στην αγορά αυτή διαπίστωσαν ότι υπήρχαν τεράστια περιθώρια κέρδους.

Καμιά συμπάθεια για τα δισεκατομμύρια των δύστυχων λαών του Τρίτου Κόσμου που οδηγούνται με μαθηματική ακρίβεια στη πραγματική λιμοκτονία. Όλοι αυτοί οι αδίστακτοι παίχτες προσδοκούν αμύθητα κέρδη. Η πείνα και η εξαθλίωση των λαών τους φέρνει πλούτο. Οι ξηρασίες, οι πλημμύρες, οι πυρκαγιές, και κάθε άλλη τρομερή μάστιγα τους αυγατίζει τα ένοχα κέρδη! Όσο μεγαλύτερη είναι η καταστροφή, τόσο μεγαλύτερα είναι τα κέρδη που προσδοκούν. Διότι η

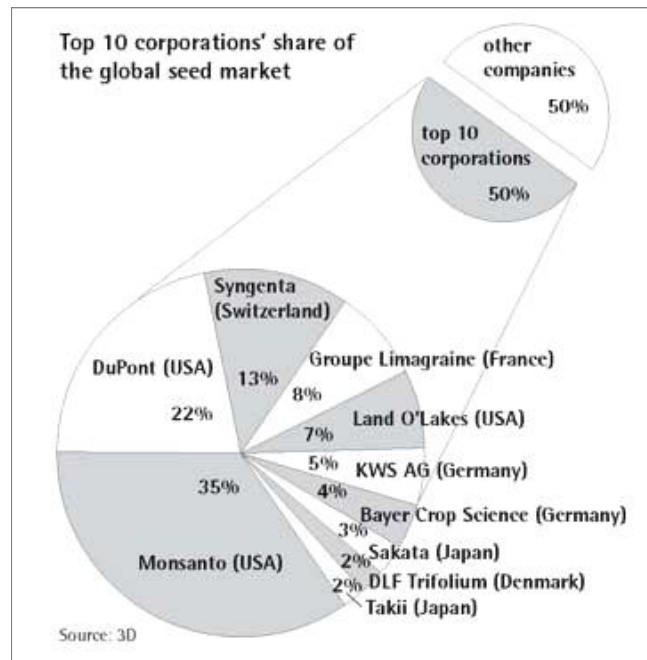
της Κοινωνίας

προσφορά μειώνεται άρα οι τιμές των τροφίμων αυξάνονται υπέρμετρα!

Η Ενωμένη Ευρώπη... σιγοντάρει και αυτή τα σχέδια των «παιχτών» αυτών στο χώρο των τροφίμων.

Τον μήνα Αύγουστο 2010 μια είδηση πέρασε στα ψιλά. Κανείς δεν βρέθηκε να τη σχολιάσει. Μια πολυεθνική εταιρεία (Όμιλος Cargill) κέρδισε πάνω από 691 εκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ και διπλασίασε τα κέρδη της εν σχέσει με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2009. Η εταιρεία αυτή είναι η μεγαλύτερη προμηθεύτρια δημητριακών στο κόσμο. Απασχολεί 131.000 υπαλλήλους σε 66 χώρες. Παράγει το 17% των κρεατικών σε όλο τον κόσμο στις φάρμες της. Παράγει το 25% του βοδινού κρέατος που καταναλώνεται στις ΗΠΑ. Ο όμιλος της Cargill έχει τη δυνατότητα να ελέγξει τους λαούς με τα τρόφιμα. Παράλληλα φροντίζει να ελέγχει και τα κράτη που είναι υπερχρεωμένα. Ένα μέρος από τα κέρδη της φροντίζει να το επενδύει σε κρατικά ομόλογα χωρών όπου έχει πολύ μεγάλα συμφέροντα. (Ρωσία, τρίτες χώρες). Υπάρχει βέβαια ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τροφίμων που υποτίθεται συνεστήθη για να προστατεύει τις τιμές τους. Δυστυχώς όμως οι παρεμβάσεις του είναι ανυπαρκτες. Οι απανταχού της γης καιροσκόποι καλά κρατούν. Ακόμα και όταν οι τιμές των τροφίμων κατεβαίνουν αρκετά, οι καιροσκόποι (με τεχνητές ελλείψεις) κρατούν τις τιμές στα ύψη.

Τα παιχνίδια τους αυτά τα πληρώνουν οι λαοί του Τρίτου Κόσμου που μαστίζονται από λιμούς. Αν οι τιμές των σιτηρών κατακρημνίζονται τότε την πληρώνουν τα πολλά εκατομμύρια των αγροτών που βυθίζονται σε απόγνωση. Από το 2009 και μετά το καλαμπόκι και η σόγια βρέθηκαν στις υψηλότερες τιμές. Όπως ήταν αναμενόμενο οι αγρότες δεν κέρδισαν ούτε μια δεκάρα από τις αυξήσεις τους. Τα κέρδη τα τσέπω-

Οι 10 μεγαλύτερες πολυεθνικές μοιράζονται αναμεταξύ τους την παγκόσμια αγορά σπόρων
<http://www.grain.org/article/entries/4459>

σαν οι καιροσκόποι των χρηματιστηρίων και κυρίως οι τέσσερες μεγάλες πολυεθνικές εταιρείες που κυριαρχούν και ηγεμονεύουν στο χώρο των τροφίμων και όχι μόνο.

Υπάρχουν και πολλές άλλες πανίσχυρες πολυεθνικές όπως: 1) Η εταιρεία Basf Γερμανίας. 2) Η Coca Cola. 3) Η Γαλλική Du Pont. 4) Η General Mills. 5) Η Kraft Foods. 6) Η Metro AG. 7) Η Nestle. 8) Η Monsanto Company. 9) Η SAB Miller. 10) Syngenta. 11) Walmart. 12) Unilever και πολλές άλλες μικρότερες. Πολλές από τις εταιρείες αυτές προώθησαν και επέβαλαν στις διεθνείς αγορές αρκετά γενετικά μεταλλαγμένα σιτηρά (καλαμπόκι, σόγια κλπ). Τα κέρδη από τα μεταλλαγμένα είδη είναι τεράστια, αλλά και οι κίνδυνοι για τη δημόσια υγεία είναι ακόμα μεγαλύτεροι.

Χρήσιμες πηγές: Αποφάσεις στο Νταβός του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ για τη διαμόρφωση των τιμών των τροφίμων (WEF), Παγκόσμιος Οργανισμός Τροφίμων, Αποφάσεις Ε. Ε., Διαδίκτυο, Μ. Μ. Ε.

Ο ακρωτηριασμένος πρίνος

Γράφει ο συνεργάτης μας

Η γραφική ακτή του Καρυδά, έναντι και συνέχεια του χωριού της Λαγκάδας, από το μακρινό παρελθόν έως τα πρόσφατα χρόνια, μαζί με το Γιβάρι χρησίμευσαν σαν νεκροταφεία караβιών. Σ' αυτά έγειραν και σάπισαν τα κάποτε περίφημα Λαγκαδούσικα καΐκια.

Τα αβαθή νερά της απόβας, δέχτηκαν μακάβρια το μεγαλύτερο ιστιοφόρο. Το περίφημο μπρίκι του Δανιά (Τάβλα) «ΑΓΓΕΛΙΚΗ» 250 τόνων. Η καμπάνα του, για πολλά χρόνια καλούσε τους μαθητές του σχολείου της Λαγκάδας. Σήμερα είναι σήμαντρο-κειμήλιο και ανάμνηση, στον Ιερό Ναό της Αγίας Αναστασίας στην Κυδιάντα.

Πλαγιασμένο, έβλεπαν το γέρικο σκαρί, και σιγά-σιγά, όπως συνηθίζεται, αφαιρούσαν ότι πολύτιμο υπήρχε επάνω του. Φυσικά, άρχιζαν από τον πολύτιμο κερεστέ. Δηλαδή τη ξυλεία του. Ακόμα και σήμερα, μπορούμε να δούμε, στα παλιά σπίτια της Λαγκάδας και στα χαλάσματα της Κυδιάντας, δοκάρια, μαδέρια και άλμπουρα να αποτελούν δομικό υλικό.

Από τότε πέρασαν χρόνια πολλά έως ότου την 21 Δεκεμβρίου 1912, ανέτειλε η ευλογημένη λευτεριά. Όσπου να το πιστέψουν, πέρασαν οι γιορτές των Χριστουγέννων και του καινούριου χρόνου. Οι ταπεινοί άνθρωποι περίμεναν το Πάσχα για να γιορτάσουν μαζί την Ανάσταση Θεού και Έθνους. Κάποιος χεροδύναμος χωριανός μας, ονόματι Ασπρούλης, μετά από πολύμηνη προσπάθεια, κατάφερε να ανελκύσει από το ξεχαρβαλωμένο μπρίκι ένα κανόνι που είχε στην πλώρη του και αλυσίδες. Όλα αυτά, σιγά-σιγά τα κουβάλησε με τα χέρια και τους ώμους του στο χωριό. Τα απόθεσε κάτω από τον τεράστιο γερό πρίνο στο αυλόγυρο της εκκλησιάς του Αγίου Γιάννη της Κυδιάντας. Καθάρισε όσο μπορούσε το κανόνι

και μετά από πολύ κόπο και αγώνα, το ανέβασε και το έδεσε με τις αλυσίδες σε μια χοντρή διχάλα του κορμού.

Τη βραδιά της Ανάστασης, το γέμισε με μπαρούτι και περίμενε να ακούσει το «Χριστός Ανέστη», για να το πυροδοτήσει. Όλο το χωριό στο πόδι. Με αγωνία πρόσμενε την πολυπόθητη στιγμή. Το άγγελμα της Ανάστασης, ταρακούνησε συθέμελα όχι μόνο την εκκλησιά, μα ολόκληρο το χωριό. Ο αντίλαλος του λαγκαδιού πολλαπλασίαζε τον κρότο της έκρηξης. Το παμπάλαιο κανόνι διαλύθηκε και αναρίθμητα θραύσματα εκτοξεύτηκαν παντού. Φωνές τρόμου και αλαλαγμοί πανικού, σκέπασαν τη βοή της έκρηξης. Ο επιαλτικός γδούπος δέντρου που σπάει και σωριάζεται τους υποχρέωσε να το βάλουν στα πόδια χωρίς να γνωρίζουν που τρέχουν και που πάνε. Μετά από τέτοια καταστροφή, θεώρησαν θαύμα το ότι δεν θρήνησαν θύματα.

Από τότε ο Περήφανος Μεράφυλλας Πρίνος, παραμένει στητός μα λαβωμένος κι η οικογένεια Ασπρούλη κόλλησε το παρωνύμιο «Κανάρης».

Η ανάγκη υποστήριξης και γενικά στήριξης για να μη σωριαστεί ο γέρικος τραυματισμένος κορμός του, είναι άμεση. Δεν αρμόζουν δάκρυα αν καταρρεύσει. Αν συμβεί, ας μη τρέξουν κροκοδείλια δάκρυα για ακόμα ένα χαμένο πολύτιμο στολίδι.

Προ αρκετών ετών, έτυχα μάρτυρας επίσκεψης Γάλλων φυσιοδιφών. Ερευνώντας τους «στοιχειωμένους» πρίνους στον Άγιο Γιώργη στο Φλώρι, πληροφορίες οδήγησαν τα βήματά τους κι εδώ. Έλαμπαν από χαρά. Δεν πίστευαν στα μάτια τους. Η ηλικία του φυτικού Μαθουσάλα που ανέφεραν, με τρόμαξε. Δεν γνωρίζω πόσα χρόνια ζουν τα είδη των δέντρων και φοβάμαι να πω αυτό που άκουσα. Ήταν το αρχαιότερο δέντρο της Χίου από όσα είχαν δει.

Αγία Αναστασία Κυδιάντας (9-7-2009)

Άγιος Ιωάννης Κυδιάντας (9-7-2009)

του Αγίου Ιωάννη Κυδιάντας

Καπετάν Μιχάλης Καριάμης

Άλλοι είναι αρμόδιοι να αποφασίσουν και να αναφέρουν την ηλικία του αλλά κυρίως να φροντίσουν για την προστασία του.

Από τότε, δεν χάνω ευκαιρία προβολής του. Πριν λίγους μήνες, φιλοξενήθηκα στα ραδιόφωνα της ΕΡΑ ΑΙΓΑΙΟΥ και της ΕΡΤ3 με θέμα, τι άλλο; Τα δέντρα που πληγώνουμε με την αδιαφορία μας. Στη σελίδα 48 του βιβλίου «Η Λαγκάδα της Χίου» υπάρχει σχετική αναφορά. Η τοπική τηλεόραση «Αλήθεια TV» πολλάκις έχει ασχοληθεί με το θέμα. Η εφημερίδα «Πολίτης» στις 10-8-2005 δημοσίευσε άρθρο με τίτλο «Το αρχαιότερο δέντρο της Χίου;». Το αυτό και όλα τα έντυπα και ηλεκτρονικά μέσα του νησιού μας.

Στο 7^ο τεύχος το περιοδικό «Πεληνναίο» φιλοξενεί άρθρο μου «Ο Ερωτόκριτος στην Κυδιάντα», σχετικό με μία παράσταση του Δη.Πε.Θε. Β. Αιγαίου κάτω απ' τον πρίνο και δεν ήταν η μόνη. Ακολούθησαν: «Όνειρο καλοκαιρινής νύχτας» και «Ύμνος» από τον Άρχοντα πρωτοψάλτη Δημήτριο Νερατζή.

Το νησί μας έχει την καλή τύχη, πέρα από τον ακρωτηριασμένο πρίνο του Αγίου Ιωάννη της Κυδιάντας, (περίμετρος 5,85μ), να είναι ζωοδότης της ελιάς «Λιβεράνι» στην Καλλιμασιά (περίμετρος 12,5 μ) και του «Δρυ του Ορφανίδη» στα Σκλαβιά (περίμετρος 8,20μ).

Αυτή την Ιερή Δωρεά της Φύσης προς την Μυροβόλο μας Γη, σε αγαστή συνεργασία με τον καπετάν Δημήτρη Μελαχροινούδη και τον Εκδότη του Περιοδικού «Δάφνη» Βαγγέλη Ρουφάκη, που από τις σελίδες της πολλάκις έχει ασχοληθεί (ειδικά στα τεύχη 14 και 19), εδώ και πολλά χρόνια προσπαθούμε να την προστατεύσουμε χαρακτηρίζοντάς την «Μνημεία της Φύσης».

Θα ήταν μεγάλη προσφορά στον αγώνα μας

Ο Άγιος Ιωάννης Κυδιάντας με τον τεράστιο πρίνο

και στη Χίο, εάν οι λειτουργοί της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης συνδύαζαν εκδρομές και επισκέψεις στα συγκεκριμένα δέντρα, ώστε, τα νεαρά βλαστάρια του νησιού μας να γνωρίσουν τις ομορφιές που κρύβει ο τόπος.

Δυστυχώς, πολλά χρόνια προσπαθειών, ώστε να αναγνωρισθούν σαν «Μνημεία της Φύσης», έχουν πέσει στο κενό, για να μην πω στην αδιαφορία των κατά νόμο αρμοδίων. Με την απαράδεκτη στάση τους, εξακολουθούν προκλητικά να αγνοούν αυτά τα υπέρ-χιλιόχρονα δέντρα.

Σύμφωνα με πληροφορίες του σεβαστού μου φίλου Δημήτρη Μελαχροινούδη, η Κύπρος έχει χαρακτηρίσει «Μνημεία της Φύσης» 210 δέντρα, σε αντίθεση με τη χώρα μας που μετά βίας χαρακτήρισε μόνο 60!

Ας δούμε και ας παραδειγματιστούμε με το τι συμβαίνει στην Κρήτη. Στην μνημειακή ελιά των «Βουβών» Χανίων κατά την τελετουργική κοπή των Κότινων με τους οποίους στεφανώνουν τους σύγχρονους Ολυμπιονίκες.

Δεν κυνηγούμε την ουτοπία. Το καλό του τόπου μας ζητούμε. Κινούμαστε μόνο από αγνή και άδολη αγάπη για τον τόπο μας και τίποτα άλλο. Η ανακήρυξη των δέντρων ως «Μνημεία της Φύσης», πιστεύουμε ακράδαντα ότι θα δώσει στο νησί μας τεράστια τουριστικά οφέλη.

Αφού ευχαριστήσω το αγαπημένο μου περιοδικό «Δάφνη» και τον εκδότη του και αδερφικό μου φίλο Βαγγέλη Ρουφάκη, για την μεγάλη συμβολή και στήριξη των προσπαθειών μας, κλείνω με λίγα λόγια του καπετάν Δημήτρη Μελαχροινούδη γεμάτα ουσία:

«Οι θησαυροί είναι μπρος στα μάτια μας κι εμείς ψάχνουμε να τους βρούμε στα άστρα...».

Ας πράξουν οι αρμόδιοι τα δέοντα...

Γ. Διλιμπής και Μ. Καριάμης μπροστά στο σχισμένο κορμό

Ήταν... Απρίλης

...Στις 30 Μάρτη/11 Απρίλη και ενώ η πολιτορκία προόδευε έφτασε αιφνιδιαστικά στη Χίο ο Τούρκος ναύαρχος Καρά Αλής με 46 πλοία και 7.000 άντρες. Αποβίβασε το στρατό του στο νησί και έρριξε τις έμπειροπόλεμες δυνάμεις του εναντίον των επαναστατών με αποτέλεσμα να κάμψει αμέσως την εξέγερση. Άρχισε τότε γενική σφαγή. Κάπου 23.000 Χιώτες σφάχτηκαν από τους Τούρκους και 47.000 αιχμάλωτοι στάλθηκαν στα σκλαβοπάζαρα της ανατολής. Η Χίος ερημώθηκε και μόνο 30.000 από τον πληθυσμό της γλύτωσαν καταφεύγοντας στα βουνά.

Οι απάνθρωπες και έξω από κάθε νόμο του πολέμου σφαγές των αμάχων στην Χίο· ξεσήκωσαν φοβερό κύμα διαμαρτυριών σ' όλη την Ευρώπη εναντίον των τουρκικών θηριωδιών...

(Τάσου Βουρνά «Ιστορία της Νεότερης Ελλάδας» Εκδόσεις Αφών Τολίδη Ο.Ε.).

*

22 Μαρτίου/3 Απριλίου 1881

Ο μεγάλος σεισμός που κτύπησε τη Χίο και άφησε πίσω του περί τους 5000 νεκρούς και τραυματίες. (διαβάστε στη «Δάφνη» τεύχος 9, 12-2002).

*

...Ο αγγλοκίνητος βασιλιάς Γεώργιος προσανατολισμένος στη φυγή προς Μέση Ανατολή, με προσωρινό σταθμό την απυρόβλητη ως τότε Κρήτη, αφού αναζήτησε μάταια πρωθυπουργό ανάμεσα στους φιλελεύθερους πολιτικούς, κατέφυγε στις 22 Απριλίου 1941, δυο μέρες μετά την παράδοση του ελληνικού στρατού από τον Τσολάκογλου στους Γερμανούς, στον τραπεζίτη Έμ. Τσουδερό, διοικητή ως τότε της Τράπεζας της Ελλάδας ο οποίος σχημάτισε σκιώδη κυβέρνηση και στις 23 Απριλίου 1941 βασιλιάς και κυβέρνηση έφυγαν με αγγλικά πολεμικά για την Κρήτη.

Μετά μια εβδομάδα τα γερμανικά στρατεύματα, κατανικώντας και την τελευταία εστία αντίστασης του βρετανικού εκστρατευτικού σώματος, το όποιο είχε συγκεντρώσει όλη του πλέον τη δραστηριότητα στην προσπάθεια εγκατάλειψης του ελληνικού εδάφους με βρετανικά πλοία από διάφορους λιμένες διαφυγής κατά μήκος των ελληνικών ακτών, έμπαιναν στην ελληνική πρωτεύουσα. Ήταν η 27 Απριλίου 1941. Ολόκληρος ο πληθυσμός της Αθήνας είχε κλειστεί στα σπίτια του πενθώντας για το γεγονός και μόνο μια μικρή ομάδα στρατιωτικών σ' ένα καφενείο των Αμπελοκήπων, με επικεφαλής τον στρατιωτικό διοικητή της πρωτεύουσας στρατηγό Καβράκο, παρέδιδε στους Γερμανούς την ανοχύ-

ρωτη πόλη. Δεν πέρασε παρά ελάχιστος χρόνος και στην Ακρόπολη ο Γερμανός ύπαρχος Γιάκομπι των τεθωρακισμένων ύψωνε τη χιτλερική σημαία, ενώ ο ραδιοφωνικός σταθμός της Αθήνας μετέδιδε πομπώδες μήνυμα του προς τον αχρείο αυθέντη του ότι στον Ιερό Βράχο της πόλης όπου γεννήθηκε η δημοκρατία, κυμάτιζε πλέον το σύμβολο της βίας και της δουλείας του λαού στο ναζισμό. Έτσι έκλεισε το δραματικό κεφάλαιο της ιστορίας του πολέμου του 1940-41, που άρχισε με την ηρωική παλλαϊκή αντίσταση στο φασισμό, για να κλείσει με την υποδούλωση της Ελλάδας στον Άξονα...

(Τάσου Βουρνά «Ιστορία της Σύγχρονης Ελλάδας» Εκδόσεις Αφών Τολίδη Ο.Ε.).

*

Πρώτη Απρίλη 1955 ήταν όταν τ' αδέλφια μας της Κύπρου πήραν τα όπλα ενάντια στον Άγγλο κατακτητή. Πρώτος νεκρός ο Παντελής Μόδεστος από το Λιοπέτρι την ίδια μέρα. Ακολούθησαν θυσίες, ολοκαυτώματα, απαγχονισμοί, ανεξαρτησία, εισβολή κι ακόμα...

*

21 Απριλίου 1967...

Η επάρατη δικτατορία των συνταγματαρχών που για επτά χρόνια ταλαιπώρησε, φυλάκισε, σκότωσε και τελικά, πριν «το βάλει στα πόδια» έφτασε στην προδοσία της Κύπρου, τις συνέπειες της οποίας για πολλά χρόνια υφίσταται ο Ελληνισμός και ποιος ξέρει για πόσο ακόμα...

Δυστυχώς τελευταία εμφανίζονται νοσταλγοί της μαύρης εκείνης περιόδου και πολλοί νέοι νομίζουν ότι η συμμετοχή τους, είναι ένα ακόμα παιχνίδι στον υπολογιστή. Εμ' δεν είναι...

*

Και κάτι... διαφορετικό.

Απρίλη του 1999, κυκλοφόρησε το πρώτο τεύχος του Περιοδικού «Δάφνη». Πασχαλιάτικο, εορταστικό, με εξώφυλλο την «εις άδου κάθοδον» από τα ωραιότατα ψηφηδωτά της Νέας Μονής της Χίου. Πέρασαν αρκετά χρόνια από τότε. Αντιμετωπίζουμε δυσκολίες πολλές, αλλά τις ξεπερνούμε και συνεχίζουμε. Έχουμε δε τη χαρά και την τιμή να σας παρουσιάζουμε το τεύχος που διαβάζετε και είναι το εικοστό όγδοο.

Δουλεύουμε όλοι ανιδιοτελώς, δεν πληρώνεται κανένας και με τη βοήθεια καλών φίλων και συνεργατών τα καταφέρνουμε. Επιμένουμε, ελπίζοντας με τη βοήθεια του Θεού να συνεχίσουμε για πολύ ακόμη...

Βαγγέλης Ρουφάκης

Αξιότιμε κύριε Ρουφάκη

Μόλις πήρα στα χέρια μου το νέο τεύχος της «Δάφνης», το 27^ο φύλλο για 14^ο έτος, το διεξήλθα με δίψα και ζήλο, «για να μάθω και να μάθω» από τα λαμπρά δημοσιεύματα, τα οποία χαρακτηρίζονται από λαμπρές εργασίες, ποιητικές, λογοτεχνικές, ιστορικές, λαογραφικές, γιατί όχι και ευχάριστες ψυχαγωγικές.

Με καταπλήσσουν κάθε φορά οι φωτογραφίες, που αποτελούν λαμπρά αρχειακά ντοκουμέντα (αλήθεια τι επιμέλεια, τι αγάπη σ' αυτό που κάνετε) για να μας παρουσιάσετε αυτόν τον φωτογραφικό θησαυρό, που αποτελεί την ζωντανή ιστορία, την παράδοση, τον μοναδικό πολιτισμό μας.

Δεν φτάνει η απλή έκφραση των συγχαρητηρίων μας γι' αυτό που είσθε και γι' αυτό που κάνετε. Η προσφορά σας ανεκτίμητη. Το περιοδικό θαυμάσιο. Μακάρι κι άλλοι να μιμηθούν το θαυμάσιο αυτό έργο σας.

Εν τω μεταξύ εμείς σας ευχαριστούμε εκ βάθους καρδιάς για την πολυδιάστατη προσφορά σας στο χώρο του πνεύματος και του πολιτισμού. Κι ευχόμαστε για έτη πολλά να εκδίδετε τη «Δάφνη» με την αγνότητα και ανιδιοτέλεια που σας διακρίνει, ως «Προσφορά αγάπης στον τόπο που μας γέννησε», όπως χαρακτηριστικά αναφέρετε στην προμετωπίδα της.

Με εξαιρετική τιμή

Δρ Μαρία-Ελευθερία Γ. Γιατράκου

*

Αγαπητέ Βαγγέλη

Κουράγιο... Αναδεικνύεις τον Δαφνώνα σε όλο τον κόσμο. Η Π.Ο. ΔΑΦΝΗ στον αθλητισμό ο Εκπολιτιστικός μας Σύλλογος κι εσύ στον Πολιτισμό και με το Περιοδικό «Δάφνη», που κρατάς ζωντανές τις μνήμες και τα έθιμα του τόπου μας...

Πέτρος Μισιριώτης

Πρόεδρος Π.Ο. ΔΑΦΝΗ

Λοιπόν, κ. Βαγγέλη...

Από την ιστοσελίδα σας, διάβασα τη «Δάφνη» μονορούφι! Τι άρτια κατασκευή, τι πλούσιο και τεκμηριωμένο υλικό, τι συγκίνηση, τι πλούτος... Πόση απ' τη μεριά μου συγκίνηση!

Αγαπητοί μας αναγνώστες

Ευχαριστούμε όλους εσάς που με κάθε τρόπο επικοινωνείτε μαζί μας και μας δίνετε κουράγιο να συνεχίζουμε την ανιδιοτελή εργασία μας στις δύσκολες εποχές που διανύουμε. Με τηλεφωνήματα, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, κλασική αλληλογραφία ή σφίγγοντάς μας το χέρι στο δρόμο, πλήθος αναγνωστών, μας εμπνυχώνετε σχολιάζοντας θετικά τη προσπάθειά μας.

Ευχαριστούμε τους συνεργάτες μας, όσους μας αποστέλλουν τα βιβλία τους, μας παραχωρούν φωτογραφίες κ. λ. π.

Αν κάποιος δεν γνωρίζει που θα βρείτε τη «Δάφνη», στις ιστοσελίδες μας, υπάρχουν όλα τα τεύχη, τα βιβλία μας, καθώς και πολλά άλλα ενδιαφέροντα για τον τόπο στη διεύθυνση:

<http://www.dafninet.gr>. Το ηλεκτρονικό μας ταχυδρομείο είναι: info@dafninet.gr.

Το αποψινό ήταν μεγάλη έκπληξη για μένα. Να είστε σίγουρος, θα χρησιμοποιήσω πολλά στοιχεία στο σχολείο μου, γιατί η καθημερινή αναφορά μου στη λατρεμένη γενέθλια γη είναι επιβεβλημένη!

Θερμά συγχαρητήρια σε όλους τους συνεργάτες σας, καλή δύναμη και συνέχεια στην ξεχωριστή αυτή σας δημιουργία...

...Εμείς σας ευχαριστούμε κ. Βαγγέλη για όλες τούτες τις αξιέπαινες, άκρως τιμητικές και πολύτιμες για μας προσπάθειές σας. Καλή δύναμη και είμαι στη διάθεσή σας για οτιδήποτε.

Σοφία Κώνστα
Εκπαιδευτικός

*

Αγαπητέ κ. Ρουφάκη.

Δυο λόγια για να σας ευχαριστήσω για το νέο τεύχος της «Δάφνης», για την αναφορά στο βιβλίο μου και με την όπως πάντα πολύ ενδιαφέρουσα ύλη.

Φιλικά,

Μαρία Φαφαλιού

*

Κύριοι

Εκτιμώ την προσπάθειά σας για συνέχιση του εξαίρετου σε περιεχόμενο περιοδικού σας «Δάφνη».

Σ' αυτή την δύσκολη οικονομική κατάσταση, τέτοιες επιτυχίες πρέπει να επιβραβεύονται και να ενισχύονται παντοiotρόπως από τους λάτρεις της προσπάθειας!

Με μια μικρή οικονομική προσφορά μπορούμε όλοι μας να βάλουμε ένα λιθαράκι για τη συνέχιση του περιοδικού σας.

Ευχαριστώντας τον εκδότη του που δεν μας ξεχνά,
Αντωνία Χαλλιορή

Το Αρχείο μου

Του Βαγγέλη Ρουφάκη

Ο υποφαινόμενος υπόσχομαι να δώσω υπηρετίω από τὴν σήμερον μέχρι τῆς α' τοῦ προσεχοῦς Σεπτεμβρίου τοῖς αὐτοῖς δέξοις κ. Νικητατῆ καὶ Ἱεροδιακόνου Ἰωαννικίου Δροσινῶ. Να μὴν παρὰ τοῖς ὑποτασσόμενοις ὡς ἴδιον τοῖς ὑπηρετοῦμαι αὐτῶν μηδὲ ἀμελῶν, ἀλλὰ μὴ δέξω γένηται καὶ δυστροπῶν εἰς αὐτοὺς. Ἐπισημαστέον καὶ κατ' ἅπαντα ἐν χαρισίῳ αὐτοῖς. Να ἐνδύωμαι ἐκ τῶν ἰδίων μου μέχρι οὗ γένηται ἡ προθεσμία κατὰ τὴν ἐγγύησιν οὐδὲν σκέψασθαι. ἂν δὲ μεταξὺ αὐτῶν καὶ ἐμοῦ ἀναφυῆ διαφωνία, πρὸς ἀποφυγὴν ἐξ ὅσων χρόνον ἐσπερίευσαν εἰς αὐτοὺς ἀνά 500 γρόσια κατ' ἔτος, μὴ γένηται ἀλλοτρίως καὶ ἢ ἀναχρησάμενος ταῦτα ἀν εἶμαι εὐχαριστήτης ὅτι αὐτῶν μέχρι τῆς προθεσμίας α' 7βρίου 1871 να λάβω τὸ κηπάριον τοῦ Δραγουμάνου ἀντὶ τοῦ ὅλου μισθοῦ μου καὶ ὅπερ θέλω ἐξουσιάζω ἅμα τῇ λήξει τῆς προθεσμίας. Διό εἰς ἐνδειξὴν καὶ υποταγῆν δίδω αὐτοῖς τὸ παρόν.

Ο υποφαινόμενος υπόσχομαι να υπηρετήσω από της σήμερον μέχρι της α' του προσεχοῦς Σεπτεμβρίου τοις αυταδελφοῖς Χ. Κωνσταντίω και Ιεροδιακόνου Ιωαννικίω Δροσινῶ. Να μένω παρ' αυτοῖς υποτασσόμενος ως ἴδιον τοις υπηρέταις μη οκνῶν μηδέ ἀμελῶν ἀλλὰ μηδέ γογγύζων και δυστροπῶν εἰς αὐτοὺς, ἀλλῶς μελλούμενος και καθ' ἅπαντα ευχαριστῶν αὐτοὺς. Να ἐνδύωμαι ἐκ τῶν ἰδίων μου· μέχρις οὗ λήξη ἡ προθεσμία καθὼς πρὸς ἀλλήλους συνεφωνήσαμεν· ἀν δε μεταξὺ αὐτῶν και ἐμοῦ ἀναφυῆ διαφωνία: να λαμβάνω ἐφ' ὅσον χρόνον υπηρέτησα εἰς αὐτοὺς ἀνά 500 γρόσια κατ' ἔτος μέχρι τῆς στιγμῆς καθ' ἣν ἀναχωρήσω· τ' ἀνάπαλιν ἀν εἶμαι ευχαριστημένος ὑπ' αὐτῶν μέχρι τῆς προθεσμίας α' 7βρίου 1871 να λάβω τὸ κηπάριον τοῦ Δραγουμάνου ἀντὶ τοῦ ὅλου μισθοῦ μου και ὅπερ θέλω ἐξουσιάζω ἅμα τῇ λήξει τῆς προθεσμίας. Διό εἰς ἐνδειξὴν και υποταγῆν δίδω αὐτοῖς τὸ παρόν.

Νεαμονή 26 9βρίου 1870

Κύριλλος Τρεχάκης

*

Χειρόγραφο σε δύο σελίδες, του Κυρίλλου Τρεχάκη, από το αρχείο του μακαριστοῦ Αρχιμανδρίτη Κωνσταντίου Νεαμονίτη, που μου παραχώρησε μαζί με ἄλλα ἔγγραφα ὁ ἀειμνήστος ἀνηψιός του Παναγιώτης Νεαμονίτης σε ἀντίγραφο, τὸ 2000.

Ἐπὶ γένηται τῆς προθεσμίας. Διό —
καὶ ἐνδειξὴν καὶ υποταγῆν δίδω αὐτοῖς
τὸ παρόν.

Νεαμονή 26 9βρίου 1870.

"

"

" Κύριλλος Τρεχάκης.

Αγνούσα

Η θάλασσα δεν ήθελε να τον αποχωρισθεί. Αυτός την άφησε, μα κείνη όχι ακόμα. Τον τραβάει μέσα της, απάνω της, τον παίρνει από το χέρι, για να τον σεργιανίσει στις χώρες και στα λιμάνια που ταξίδευε. Ανήσυχος.

— Ίσα φλόκο! Και τίγκα φλόκο! Απάνω οι γάμπιες... Μάινα παπαφίγκο... Φωνάζει από συνήθεια όταν βλέπει τα πλοία ν' αράζουνε ή να σαλπάρουν στο μικρό λιμανάκι.

Τ' αρχοντικό του στο έμπα του λιμανιού, απάνω σ' ένα μικρό νησάκι. Απόλαυση. Ύστερα μένει σκεπτικός. Βλέπει την κόρη του με θλίψη, που μεγαλώνει. Παίζει μόνη της με τα κύματα. Φουχτώνει το νερό, την άμμο. Μαζεύει κοχύλια, αχιβάδες και καβούρια κάτ' απ' τα βότσαλα. Ξαπλώνει πάνω στο μεγάλο βράχο.

— Έρση, της λέει πηγαίνοντας κοντά της. Σε βλέπω πολύ συλλογισμένη. Ονειροπαρμένη φαίνεσαι. Πες μου τι σε βασανίζει. Είμαι ο κύρης σου.

— Δεν έχω τίποτα πατέρα. Αισθάνομαι πολύ ωραία.

Της χαϊδεύει τα ξανθά μαλλιά. Μέσα από τα απλά της ενδύματα μπορούσε να διακρίνει κανείς το νεανικό κορμί της.

Αυτός τότε, αρκούσαν να απολαμβάνει την ομορφιά με μια διακριτικότητα που δεν ενοχλούσε, αντίθετα που ενθουσίαζε. Και στη σκέψη μονάχα πως μπορούσαν τόσα άξεστα βλέμματα να ασελγούνε απάνω της, τρόμαζε.

— Πρόσεξε, μην έρχεσαι στο βράχο της είπε. Είναι πονηρός. Σε παραμονεύουν πολλοί κίνδυνοι.

— Προσέχω πατέρα, έκανε με υποταγή.

Εκείνο το βράδυ άκουσε ομιλίες. Κάτι σαν υπόκοφο θόρυβο. Ίσως ένα λαθεμένο πάφλασμα κυμάτου. Ύστερα, βήματα ανάλαφρα. Να 'ναι άνθρωπος ή ο αγέρας; Της φάνηκε πως κάποιος ήθελε να της μιλήσει. Δε σκιάχτηκε. Κι όμως, ήταν μια ανησυχία που απλώθηκε, λες κι ένα χέρι να τάραξε τα λιμνασμένα νερά της ψυχής της.

Ανασηκώθηκε. Μπροστά της ένας άντρας. Τα μάτια του καίγαν σαν τον ήλιο. Ντυμένος χλαμύδα αφρογάλανη. Το πρόσωπο του χλωμό, ίδιο φεγγάρι. Μακριά, μαύρα, τα μαλλιά του.

— Ποιος είσαι;

— Εγώ!

Ακινήτουν μες στη σιωπή τα βήματα. Μέσα της ένας χλιαρός τρομαγμένος χείμαρρος.

— Από πού έρχεσαι;

Σήκωσε το χέρι του, μια στήλη φως απ' τη σελήνη. Έδειξε το πέλαγο.

— Μέσ' απ' τα κύματα..

— Δεν έχεις σπίτι; Μάνα;

Έκανε πως χαμογελάει. Δυο τριαντάφυλλα απλώθηκαν.

— Όχι, δεν έχω. Αυτή (σήκωσε μια φούχτα θάλασσα), η μάνα μου...

— Κάθισε.

Ήθελε να ηρεμήσει. Η αμμουδιά υγρή. Πάνω τους ο βράχος με αιγιματική σιωπή. Μάζεψε τα νήματα της φαντασίας της. Ακούει την ανάσα του.

— Πώς βρέθηκες εδώ;

Σήκωσε τους ώμους του, δυο αγνά σύννεφα.

— Με 'φερε το κύμα.

— Τι ζητάς;

Η φωνή του σταθερή, σίγουρη.

— Εσένα.

Μαζεύτηκε σαν από δαγκανιά άγριου ζώου.

— Με γνωρίζεις;

— Έψαχνα χρόνια να σε βρω. Σ' αναζητούσα...

Άφησε να της πιάσει το χέρι.

— Κινδυνεύεις.

— Στη ζωή μου, μόνο κινδύνους. Αυτός, ο πωσδήποτε, δε θα 'ναι σαν τους άλλους, θα 'ναι ένας κίνδυνος γλυκός.

— Δεν ξέρω...

Έγειρε συλλογισμένη στον ώμο του. Τότε διέσχισε τη νύχτα η φωνή.

— Έρση... Έρση...

Ένα ψαράκι πήδηξε και τάραξε τα νερά.

— Μην τρομάζεις. Είναι η μάνα μου.

Σηκώθηκαν. Την κρατούσε ακόμα από το χέρι. Το 'φερε στα χείλια του και το φίλησε. Έμεινε το άρωμα της πνοής του στο χέρι της.

— Φεύγω.

— Πού θα πας;

— Εκεί που ήρθα.

— Στάσου ακόμα λίγο. Πες μου το όνομα σου.

Ένα κύμα πάφλασε στο βράχο και σκόρπισαν οι αφροί τριγύρα. Η φωνή του ακούστηκε μέσα από τα νερά.

— Θα ξαναγυρίσω.

Είχε χαθεί από μπροστά της σαν οπτασία. Την πήρανε τα δάκρια.

— Έρση, έλα στο σπίτι. Τι κάνεις ολομόναχη;

— Ονειρεύομαι...

Ο βράχος στεκόταν πάντα εκεί, με την αιγιματική σιωπή του. Τον ένιωθε μέσα της. Η θάλασσα, νωχελικά, του γλύφει πότε-πότε τα πόδια, με μια ανεξήγητη ταπεινοφροσύνη.

— Τι λένε οι άνθρωποι;

— Λένε πως αγαπούν και είναι ευτυχισμένοι.
— Αλλοίμονο. Η πραγματική αγάπη φέρνει θύελλες. Και δυστυχία...

Αυτά είπε κι απλώθηκε ήσυχα να κοιμηθεί. Εκείνη όμως δεν κοιμότανε. Ο νους της ταξίδευε μαζί του...

Ο πατέρας της το πρόσεξε. Μια μεγάλη αλλαγή στην όψη της, στο φέρεσίμο της. Είχε έναν αέρα, σιγουριάς, κάτι που παλιότερα δεν την είχε αγγίζει.

— Έρση που πας;

— Στο βράχο.

— Πρόσεξε, μην κάνεις μπάνιο εκεί.

— Γιατί πατέρα;

— Σου είπα, ο βράχος είναι πονηρός. Εκεί υπάρχουν ρουφήχτρες.

— Ρουφήχτρες; Τι είναι πάλι αυτές;

— Σε ρουφάνε τα νερά με δύναμη, σε καταπίνουν. Έμεινε για λίγο συλλογισμένη.

— Έχω κάνει τόσες φορές μπάνιο εκεί, πατέρα.

Στάθηκε μπροστά της. Το βλέμμα του ικετευτικό.

— Οι ρουφήχτρες τρώνε όταν πεινάσουν. Όπως και συ. Είναι σαν ένα μηχανάκι που πρέπει να 'ρθει η ώρα του για να δουλέψει. Μην ανοίγεις.

— Καλά πατέρα. Δεν ανοίγομαι...

Προχωρούσε. Κοιτούσε το γαλάζιο πέλαγο. Κανένα σύννεφο δε σκίαζε τον ορίζοντα. Ούτε ριπή αγέρα, δεν τσαλάκωνε τις μακρινές της επιθυμίες.

— Τι κάνει η Έρση στο νησί; Ρωτούσαν οι γυναίκες τους ψαράδες που ρίχνανε τα δίχτυα τους και πλησιάζανε εκεί στις ξέρες.

— Πάει, την έχασε την κοπελιά ο άσπλαχνος. Την εξόρισε κει πάνω. Σαν τρελή γυρνάει από βράχο σε βράχο.

Μιλούσε με τα κύματα. Μπιστευότανε στους γλάρους τα μηνύματά της. Έπαιρνε βότσαλα και τα 'ριχνε στη θάλασσα. Ύστερα μετρούσε τους κύκλους που απλώνονταν και σβήναν.

Τούτη η νύχτα ήρθε σκοτεινή. Σαν όλες τις νύχτες. Ησυχία. απλωνόταν παντού. Και σκοτάδι... Κι όμως, άκουσε κάτι. Δεν ήταν βήματα ούτε μιλιές. Άνοιξε το παράθυρο της ψυχής της. Τότε, την άγγιξε ανάλαφρα, σαν ένα χάδι αέρινο, στο μάγουλο.

— Ήρθα, της ψιθύρισε.

Έστρεψε το βλέμμα. Όχι δεν ήταν οπτασία.

— Πες μου Αγνούσα, είπε γλυκά. και δροσερά σαν αύρα. Με σκεφτόσουν;

— Όχι, δε με λένε Αγνούσα, είπε ενοχλημένη, με μια μικρή απογοήτευση. Με φωνάζουν Έρση.

— Το ξέρω. Άφησε όμως εμένα να σε λέω Αγνούσα...

Τον κοιτούσε αμφίροπη. Ήθελε να ριχτεί στην αγκαλιά του και με κόπο συγκρατιότανε. Δίσταζε. Τα χέρια του σταυρωμένα, σφιχτά.

— Πού ήσουν;

— Ταξίδευα. Με περίμενες; Δώσε μου το χέρι σου.

— Ήμουνα βέβαιη πως θα 'ρχόσουν. Η μόνη ελπίδα που δε μ' εγκατέλειπε. Πού ταξίδευες;

— Στις θάλασσες του Νότου και του Βορρά. Σε θάλασσες καυτές και κρύες.

— Ορίστε το χέρι μου. Μη μ' αφήσεις πια μόνη. Πάρε με μαζί σου.

Σήκωσε την παλάμη σαν ένα φως να τον θάμπωσε.

— Όχι ακόμα δεν μπορώ, θα λείπω λίγο. Θα πάω να χτίσω μια φωλιά για μας τους δυο! Σ' ένα νησάκι παραδεισένιο. Και θα 'ρθω μ' ένα δικό μου γοργόφτερο καράβι, που θα γράφει μπροστά με μεγάλα γράμματα, το όνομα ΑΓΝΟΥΣΑ.

Χαμογέλασε με ευχαρίστηση.

— Με λένε Έρση σου είπα.

— Άκουσε, της είπε ύστερα από λίγη σκέψη, θα σου πω μια ιστορία. Ίσως να 'ναι και παραμύθι, δεν ξέρω. Θέλεις να την ακούσεις;

Μαζεύτηκε σα γατούλα.

— Ναι, τον ενθάρρυνε.

Τότε εκείνος έγειρε λίγο, τα χείλια του σχεδόν ακουμπήσανε τ' αυτί της. Της μιλούσε με μια φωνή σιγανή, χρωματισμένη, κάποτε με πάθος. Για μια βασιλοπούλα... Που η ομορφιά της δεν περιγραφόταν. Τη λέγανε Αγνή, μα μέσα στο παλάτι τη φωνάζανε όλοι χαϊδευτικά Αγνούσα. Το βασίλειο μικρό, μα η ομορφιά της μεγάλη. Πρέπει να 'τανε απάνω σ' ένα νησάκι που έπλεε σ' αφρογάλανα νερά. Πολλοί οι υπονήφιοι μνηστήρες. Γιατί η ομορφιά της Αγνούσας έλαμπε σ' όλα τα πέλαγα και τα βασίλεια. Εκείνη όμως, ανένδοτη, με λόγια που δε ταπείνωναν, αρνούσαν.

Ο πατέρας της πήγε να σκάσει. Ήθελε να δει την κόρη του να βασιλεύει σε τρανά και πλούσια βασίλεια. Δεν ήξερε τι να πει και τι να κάνει. Την παρακαλούσε σαν παιδί, την ικέτευε. Όχι, δεν ήθελε. Είχε άλλα μέσα στην καρδιά της. Έναν άντρα χωρίς κορώνα και χωρίς πλούτη. Με καρδιά όμως, περήφανη. Του το είπε με τρόπο. Μαλακά να μην τον πικράνει. Εκείνος μόλις το άκουσε, έγινε άγριο θηρίο. Φωτιές αρματωμένος, όπου τον βρει, να τονε κάψει. Την ίδια, την έκλεισε μες στο παλάτι. Από φόβο, μην του φύγει.

Το 'μαθε το παλικάρι και πολύ πικράθηκε. Κρυφά, μεταξύ τους, συναγοικήθηκαν, να στείλει τέσσερις κωπηλάτες, να μπουνε με δόλο στο πα-

λάτι, να τη λευτερώσουνε και να την πάνε στον καλό της. Μα μόλις φτάσανε απάνω στο νησί, τους πιάσαν οι φρουροί, ομολόγησαν και τους κομματιάσανε. Έμαθε το παλικάρι τα κακά ματτάτα και ξεκίνησε μοναχός του με γοργό καράβι, να πάει να την πάρει. Μα κι αυτός είχε την ίδια τύχη. Τον πιάσανε και τον κομματιάσανε με τα σπαθιά τους, μπροστά στα μάτια, της Αγνούσας. Εκείνη από ψηλά που έβλεπε, απ' το παράθυρο του πύργου που την είχε ο άσπλαχνος πατέρας κλειδωμένη, έπεσε και σκοτώθηκε.

Τον άκουγε με συγκίνηση. Ο αγέρας φύσηξε λίγο και θρόισαν τα πεύκα λυπημένα.

— Πώς το λένε το νησί, δεν ξέρεις;

—Όχι, δε ξέρω. Νομίζω, πήρε τ' όνομά της, ή κάτι τέτοιο...

Αναστέναξε. Ύστερα πάλι η φωνή:

—Έρση...

Ένα αστέρι ακούνητο πάντα. Και το βλέπει πάντα. Τις δύσκολες νύχτες.

—Έρση, τι κάνεις; Παραμιλάς;

—Όχι, ονειρεύομαι μητέρα...

Είχε χαθεί από μπροστά της. Μια μικρή σκιά, μέσα στις σκιές της νύχτας.

Τα κύματα ερχόντανε βαθιά, μέσα από τα πέλαγα. Πότε χαδιάρικα, πότε θυμωμένα, του γλύφανε τα πόδια. Εκείνος στεκότανε ακούνητος, στη σιωπηλή αιωνιότητα του. Γλάροι φτεροκοπούνε πάνωθ' του. Το βράχο τον είχε μέσα της. Εκείνη του ψιθυρίζει:

— Τι λένε οι άνθρωποι; Τους ακούς καθόλου;

— Αέρινες ριπές χαιδεύουνε το πρόσωπο μου. Αέρινες ριπές από ανθρώπινη χαρά, πόνο και λύπη.

— Σ' αυτούς είναι πάντα ανάκατα, πόνος χαρά και λύπη. Μόνο που όταν χαίρονται, είναι που πρέπει να πονούν και να λυπούνται και όταν λυπούνται που πρέπει να χαίρονται. Αυτά, είπε κι απλώθηκε να κοιμηθεί. Κι ο βράχος δεν ξαναμίλησε, σάπασε. Η Έρση δεν άκουσε τίποτα, μα δε μπορούσε να ησυχάσει. Προσπαθούσε να φτιάξει ένα δίστιχο. Να βγει εκεί ψηλά στο βράχο να του το πει. Να το πάρουν οι άνεμοι και τα κύματα, να του το μεταδώσουν.

Ύστερα παραιτήθηκε. Γέλασε καλόκαρδα. Θα του φανεί αστείο. Η αγάπη δε μετριέται με στίχους. Απλώς εκτονώνεται. Μια κάποια λύση...

Ο πατέρας της πρωί-πρωί στεκόταν στην αυλή. Τα πλοία που σαλπάρουν, που φουντάρουν...

—Ίσα, φλόκο! Και τίγκα φλόκο. Απάνω οι γάμπιες. Μάινα, παπαφίγκο...

Ο νους του ταξιδεύει. Μαύρη και Άσπρη θάλασσα. Λιμάνια και καμηοί...

Ύστερα, σωπαίνει. Μπαίνει στο βαρκάκι, με δυο γερούς κωπηλάτες, σκαρφαλώνει στα πλοία. Κουβεντιάζει με τους караβοκύρηδες. Μετά στους καφενέδες του λιμανιού θα φουμάρει τον ναργιλέ του, θα παίξει τη πρέφα του, θα πει το ρακί του. Το χταποδάκι μοσχομυρίζει πάνω στο κάρβουνο.

Η Έρση τα βράδια σκέφτεται τον καλό της. Εκεί που ταξιδεύει, στις θάλασσες του Νότου και του Βορρά. Σ' ένα νησάκι ξωτικό, παραδεισένιο. Εκεί που χτίζει τη φωλιά τους. Στο γοργότερο πλοίο που φτιάχνει, για να 'ρθει να την πάρει.

Κάποτε, είδε κι ένα όνειρο. Ένα αληθινό όνειρο. Πολύς κόσμος είχε μαζευτεί στο σπίτι τους. Όλες οι παλιές της φίλες, τραγούδια και χαρές, τη στολίζανε νύφη. Ένα κατάσπρο φόρεμα φορούσε. Και την ρέναν με άνθη. Εκείνη χαμογελούσε ευτυχισμένη.

Κι άξαφνα, λέει, ήταν σα ν' άνοιξαν οι ορίζοντες, ή ν' ανασηκωθήκανε λιγάκι και φάνηκε μέσα, βαθιά, ένα κατάσπρο καράβι, με τα πανιά όλα ανεβασμένα, να τρέχει για το νησάκι. Έτρεχε, όλο έτρεχε πάνω στα νερά, οι αφροί σκορπούσαν σαν κρίνα μπροστά του, χωρίς όμως να φτάνει, λες και ήταν καρφωμένο πάντα στο ίδιο σημείο. Και μέσα σ' αυτή τη χαρά και την αγωνία της, άκουσε μια ντουφεκιά. Κι ύστερα από λίγο, δυνατά, η φωνή του πατέρα της:

— Κλέφτες!

— Τι συμβαίνει; ρώτησε κάπως ταραγμένη.

— Κλέφτες είπα. Μη βγαίνεις έξω.

— Πού είναι;

— Πέρα... Κι έδειξε κατά το βράχο.

Ανησύχησε. Κρυφά, από την πίσω πόρτα, βγήκε έξω. Έτρεξε κατά κει. Πάνω απ' το βράχο, τον είδε. Ήταν στην άμμο ξαπλωμένος ανάσκελα, με τα χέρια ανοιγμένα, με μια μεγάλη κόκκινη κηλίδα στο στήθος. Ναι, ήταν εκείνος. Πιο πέρα, αραγμένο, ένα πλοίο κατάσπρο και στην πλώρη του, γραμμένα με χρυσά γράμματα: ΑΓΝΟΥΣΑ.

Δεν είχε πια καμιά αμφιβολία. Μια κραυγή ξέφυγε από μέσα της. Τα γόνατά της λύγισαν κι έπεσε κάτω, στο κενό. Απάνω στον καλό της.

Εκεί τη βρήκε το πρωί ο πατέρας της.

Φάνης Φαντέμης

*

Ο Φάνης Φαντέμης γεννήθηκε και μεγάλωσε στις Οινούσες (Εγνούσα). Η «Αγνούσα» είναι από το βιβλίο του «Οι Τρομπέτες», Εκδόσεις «Ηριδανός», που τυπώθηκε τον Σεπτέμβριο του 1983 στην Αθήνα, στο τυπογραφείο Α. Ζουμαδάκη & Σια για λογαριασμό του εκδότη.

Ιστορικό κτήμα Δαμαλάδων, καλοκαίρι 1952

Από αριστερά: Ευτυχία Κ. Ρουφάκη, Ειρήνη Ι. Ρουφάκη, καβάλα στο γαϊδούρι ο τετράχρονος τότε Βαγγέλης Κ. Ρουφάκης, πίσω ο κατά 5 χρόνια μεγαλύτερος αδελφός του Παντελής και η Αμαλία Αντ. Παπαμιχαλάκη (εκ μητρός Ρουφάκη)

Τραγούδι στο λόγο

Τα λόγια της δροσιάς μιλήστε πάλι,
τα καρπισμένα φως και στάχυ κόπου
κι αφήστε τα λουλούδια να ρουφήξουν
το μέλι της ζωής ν' ανατριχιάσουν,
τραγουδιστάδες, ώ τραγουδιστάδες.
Μάτια, ροδόχειλα, λαιμοί από σμάλτο,
το μάτι φώτισε, το χέρι καίει
κι όταν σκαρφάλωσε η λαχτάρα, όου καρποί,
γλύκα και ζουμεροί τραγουδιστάδες,
ώ τραγουδιστάδες, τραγουδιστάδες.
Η χλόη στο στήθος πράσινη φωτιά,
λιόντισσα ανήμερη τρώει με, τρώει
κι όταν χορτάσει στην ανημποριά της,
κλίνεις ανήφορε το γόνυ σ' ύψος,
στο μεροκάματο της προσευχής μου.

«Η Θυσία»

Γεώργη Διλμπόη

Περιεχόμενα

Άγιος Ιωάννης Κυδιάντας	Αρχείο Βαγγέλη Ρουφάκη	1
Ρόμβος, με ρέμβη και μέθη - Έργο βαρύ	Γεώργη Διλμπόη	2
Ο Σώφηρος - Η Κερουσία	Γεώργη Διλμπόη	2
Σκέψεις ανοιξιάτικες...	Βαγγέλη Ρουφάκη	3
Euroclassica-Ομηρική Ακαδημία	Euroclassica-Ομηρική Ακαδημία	3
Το Βασιλειόνικο της Χίου στα 1894	Αθηνάς Κ. Ζαχαρού-Λουτράρη δ. Φ	4
«Μεμβράνα Λέοντος του Σοφού»	Καπετάν Μιχάλη Καριάμη	6
Άγιος Γιώργης ο Κουδουνάς στην Πρίγκηπο	Γιώργου Ν. Μπαχά	8
Η τόλμη Ιωσήφ του από Αριμαθαίας	Μητροπολίτου Σμύρνης Χρυσοστόμου	10
Οι γειτόνισσες	Πέτρου Ι. Μαρτάκη	12
Οι τρεις λυγερές	Δημοτικό	13
Η σιωπή	Γεώργη Διλμπόη	13
Πυρκαγιά	Γεωργία Σταματίου Μανέ	13
Πρόσωπα και εικόνες του μεταπολεμικού Δαφνώνα	Φωτογραφίες-Κείμενα Βαγγέλη Ρουφάκη	14
Η μεγάλη αδιαντροπιά της κοινωνίας	Αντώνη Τενέδιου	16
Ο ακροτηριασμένος πρίνος του Αγίου Ιωάννη Κυδιάντας	Καπετάν Μιχάλη Καριάμη	18
Ήταν... Απρίλης	Βαγγέλη Ρουφάκη	20
Επιστολές αναγνωστών		21
Το Αρχείο μου	Βαγγέλη Ρουφάκη	22
Αγνούσα	Φάνη Φαντέμη	23
Ιστορικό κτήμα Δαμαλάδων, καλοκαίρι 1952	Αρχείο Βαγγέλη Ρουφάκη	26
Τραγούδι στο λόγο	Γεώργη Διλμπόη	26
Περιεχόμενα		26
Για σε μία χαρά	Ιάσωνα Ευαγγέλου	27
Η Λαγκάδα της Χίου	Αρχείο Βαγγέλη Ρουφάκη	28

Για σε μία χαρά

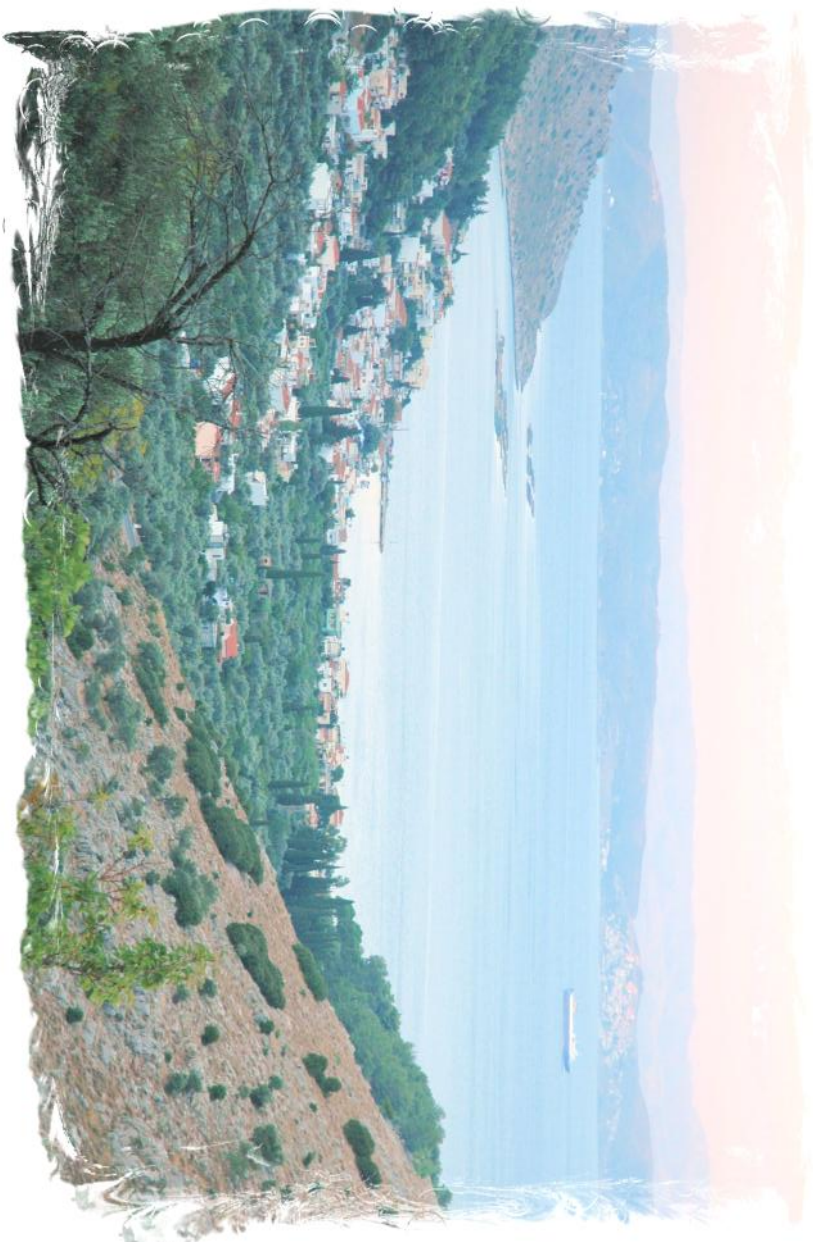
Για σε, μία χαρά σου 'φερα απόψε κοριτσάκι
της Χίου γιασεμιά ένα ματσάκι.
Της Χίου της θλιμμένης μια λευκή ελπίδα,
ένα άρωμα αισιοδοξίας, πες το και ρομαντικό.

Κοίταξε γύρω -πέρα από τη στάχτη-
άνθισε πρώιμα η άνοιξη στον κάμπο,
ακόμα στα βουνά αργοπορεί.
(Σαν τον ρομαντισμό π' αγγίζει πρώιμα τη γυναίκα,
αντίθετα με τον «ηρωικό ρεαλισμό» τον αντρικό...).

Και αν ξανάγινε η σφαγή της Χίου με πύρινη ρομφαία,
σαν ήρθε στο ιερό νησί η φωτιά από ανόσια χέρια
και αποτέφρωσε μια προκοπή αιώνων
και όνειρα ακριβά
τον πλούτο της ψυχής αυτού του τόπου
δεν άγγιξε σταλιά.

Είδες τι μου 'πες όταν σου 'δωσα τα γιασεμιά;
«Οι σπίθες της φωτιάς στον ουρανό μας γίναν άστρα
για να φωτίζουν τις πικρές μας τις βραδιές
όπου πεισματικά μοχτούμε για να πλάσουμε ξανά
ότι πολύτιμο μας έκαψε η φωτιά –π' ανάθεμά τη-
και ν' αναστήσουμε τον Φοίνικα απ' τη στάχτη».

Ιάσων Ευαγγέλου

Η Λαγκάδα της Χίου

Διακρίνονται οι Οινόησες κι ανάμεσα το πλάιο από Μυτιλήνη
(Επιστροφή από την Κυθιάνα 23-7-2009)